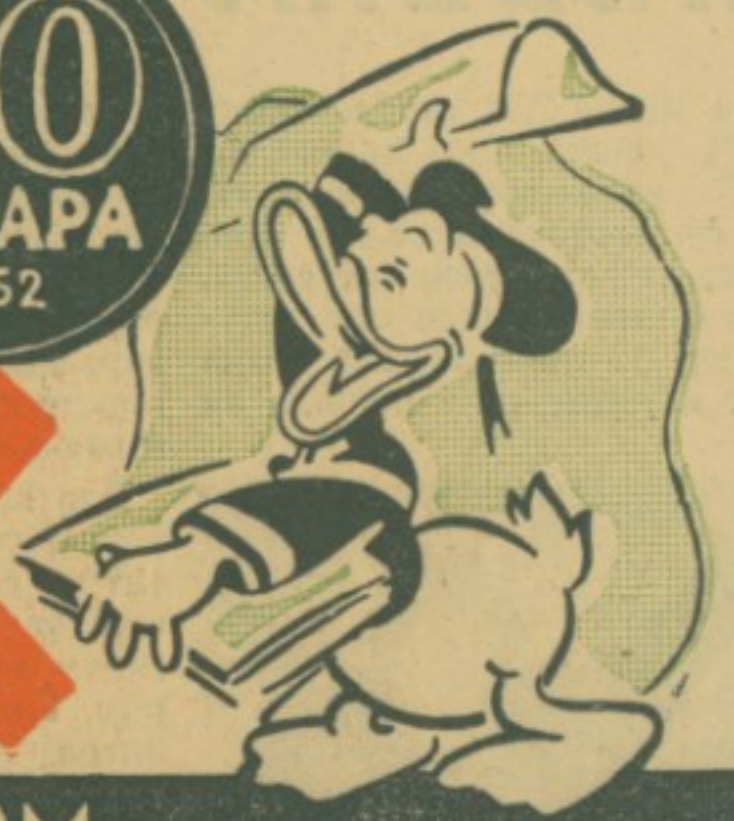

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

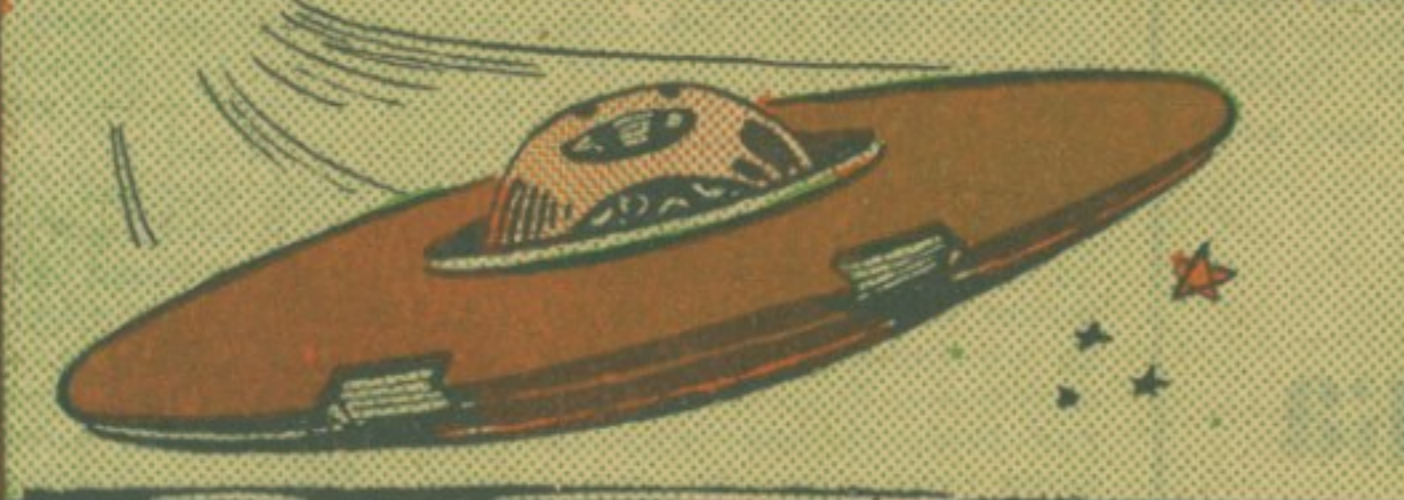
20
ДИНАРА
1952

Година XXIII — Број 546
Субота, 16. јун 1962. год.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

МЕТЕОРОЛОШКА СТАНИЦА БРОДУ ЗА СНАБДЕВАЊЕ! СПРЕМИТЕ СЕ ДА СЕ ЗАКАЧИТЕ ЗА РЕЗЕРВОАР СЕДАМ!

СПРЕМНИ! КАБЛ ЗА УЗЕМЉЕЊЕ ЈЕ СПУШТЕН!

ОМОТАИ НАШЕГ БРОДА ДОК СМО ДЕТЕЛИ КРОЗ ЈОНОСФЕРУ НАКУПИО ЈЕ 150 000 ВОЛТИ ЕЛЕКТРИЦИТЕТА! МОРАМО ГА НАЈПРЕ „ИСПРАЗНИТИ“

КАБЛ ЈЕ УЗЕМЉЕН, ФЛАШЕ! НЕМА ВИШЕ ОПАСНОСТИ!

АЛИ КАБЛ ЗА УЗЕМЉЕЊЕ БИО ЈЕ ПРЕСЕЧЕН! ОМОТАИ ФЛАШОВОГ БРОДА КОЈИ СЕ ПРИБЛИЖАВА СATEЛИТУ И ДАЉЕ ЈЕ БИО ПУН СМРТНОСНОГ ЕЛЕКТРИЦИТЕТА

ГОРДОН МЕТЕОРОЛОШКОЈ СТАНИЦИ! СПРЕМНИ СМО ДА СЕ ЗАКАЧИМО!

У РЕДУ, КОНТАКТ АХХХХ!

ФЛАШЕ! НИ СМО СЕ ОСЛОБОДИЛИ ЕЛЕКТРИЦИТЕТА! СТАТИЧКИ ЕЛЕКТРИЦИТЕТ ИЗ ОМОТАНА НАШЕГ БРОДА „УДАРИО“ ЈЕ У СATEЛИТ КАО ГРОМ!

КЛИМА-ЗРАЦИ КАО ДА СУ ПОДИВ-ЛАЛИ!

СТРАХОВИТА НЕСРЕКА! ИЗГУБИЛИ СМО КОНТРОЛУ НАД КЛИМА-ЗРАЦИМА!

ДОЛЕ НА ЗЕМЉИ НАСТАО ЈЕ ПАКАО!

УМЕСТО ДА КОНТРОЛИШУ ПРИРОДНЕ ЕЛЕМЕНТЕ, ЗРАЦИ ПРОУЗРОКУЈУ САДА УРАГАНЕ, ПОПЛАВЕ, БУРЕ...

СВИ ГЕНЕРАТОРИ СУ ПРЕГОРЕЛИ! УНИШТЕНИ СУ И РЕЗЕРВНИ! НЕ МОЖЕМО ДА ИЗВРШИМО ПОТРЕБНЕ ОПРАВКЕ!

ВРАТИЉУ СЕ НА ЗЕМЉУ ПО РЕЗЕРВНУ ОПРЕМУ!

НЕ БЕТЕ МОКИ! НА ЗЕМЉИ ЈЕ ВИДЉИВОСТ РАВНА НУЛИ. УРАГАНИ УНИШТАВАЈУ СВЕ...

АЛИ НЕПОГОДЕ НЕ МОГУ ПРЕСТАТИ ДОК СЕ КЛИМА-ЗРАЦИ НЕ ДОБЕДУ У РЕДУ! МОРА КУДА РИЗИКУЈЕМО!

ВЕТРОВИ СЕ СУДАРАЈУ... ВАЗДУШНИ КОВИТАЦИ. МОРА КУДА НАШЕМ ФАБРИКУ ПОМОЉУ РАДАРА... АКО И ОН УПШТЕ ФУНКЦИОНИШЕ!

КРОЗ ВЕКОВЕ

КО ДРУГОМЕ ЈАМУ
КОПА...

Билески генерал Хенри Шрапнел, који је изумео шрапнел, артиљеријско зрно које дејствује куглицама смештеним у својој кошу-

љаци а намењено је гађању непријатеља на мањим и већим одстојањима — до 4.000 метара — био је први човек кога је шрапнел рабио. То се догодило 1793. године код Денкерка када је један његов шрапнел приликом приказивања војним стручњацима експлодирао пре предвиђеног времена. Генерал Шрапнел преживео је раније и умро је тек 1842. године.

ЗЕМЉА МРАКА

Скандинавске земље у историји први помиње грчки историчар Херодот (око 484—425 пре наше ере) као земље крајњег севера у којима владају магла и мрак. Он каже да је чуо о народу на далеком северу који у току године спава 6 месеци, али он сам у то не верује. Први аутентични извештај о овим земљама дао је грчки морепловац, трговац и научник Питијас (око 300. године пре наше ере) али његовим речима тада нико није веровао.

РИБЕ ДО ГУШЕ

У приморским местима у Холандији домаћа послуга и најамни пољопривредни радници храњени су у 17. веку готово искључиво рибом. Назад, кад им је

риба дошла до гуше, они су се сложили да више не ступају у службу пре но што се послодавци обавежу уговором да ће рибу износити на трпезу само два пута у седмици.

У ОВОМ БРОЈУ: Дв бој, Трагедија Сиенсера Трација, Највећа жена на свету, Лејендарни Вајт Ери, Моја тајна задовољства, У свету бројева и фигура, Занимљивости

НАЈВЕЋА ЖЕНА НА СВЕТУ

Висока 2,32 метра, 150 кг тешка, број ципеле 52, величина рукавице 14; то су димензије Катје ван Дајк, највеће жене на свету. Она с правом носи ову титулу јер је пропутовала читав свет и нигде није наишла на

Катја наравно не може да користи ниједно јавно превозно средство. Седишта су за њу сувише уска а ни висина самих возила јој не одговара. Једино такси долази у обзир, али и он мора бити врло простран јер у мала кола не може да уђе.

Зло које оптерећује њен буџет — свакако је највећи апетит на свету. Њен доручак сачињава: 6 земички, 3 јајета, седам кришки хлеба с бутером, 1 кобасица и ибрик од 2 литра кафе! Тиме је Катја подмирила до ручка: стекне таман толико снаге да у подне може да једе за троје.

— Ко не верује нека ме позове на ручак — смеши се увек гладна Катја.

Ко јој не би веровао? Њој све прија а осим тога једе до бру храну: много меса, много поврћа, много салате и упркос својој величини осећа се одлично.

Лекари који не знају узрок њеног циновог раста само климају главом, једнодушни су у једном: Катја је здрава као дрен.

Њени родитељи су били по

пуно нормалног раста: — отац артиста у једном варијетеу у Амстердаму а мати домаћица. Ван Дајкови су имали три кћери: Катју, Брунхилду и Шарлоту.

Док су Катја и Брунхилда све више расле Шарлота је остала на 1,63 метра. Са шест година Катја је била највећа девојчица у школи. Када је метао и по висока ученица пошла у школу побуњивала је у Амстердаму праву сензацију. Брунхилда је тапкала за се стром али није достигла више од 2,20 метра а Катја је у својој 22. години стекла глас највеће жене на свету! Убрзо је постала атракција чак и у највећем америчком циркусу „Ринглинг Братерс“ с којим је пропутовала 24 дожаве.

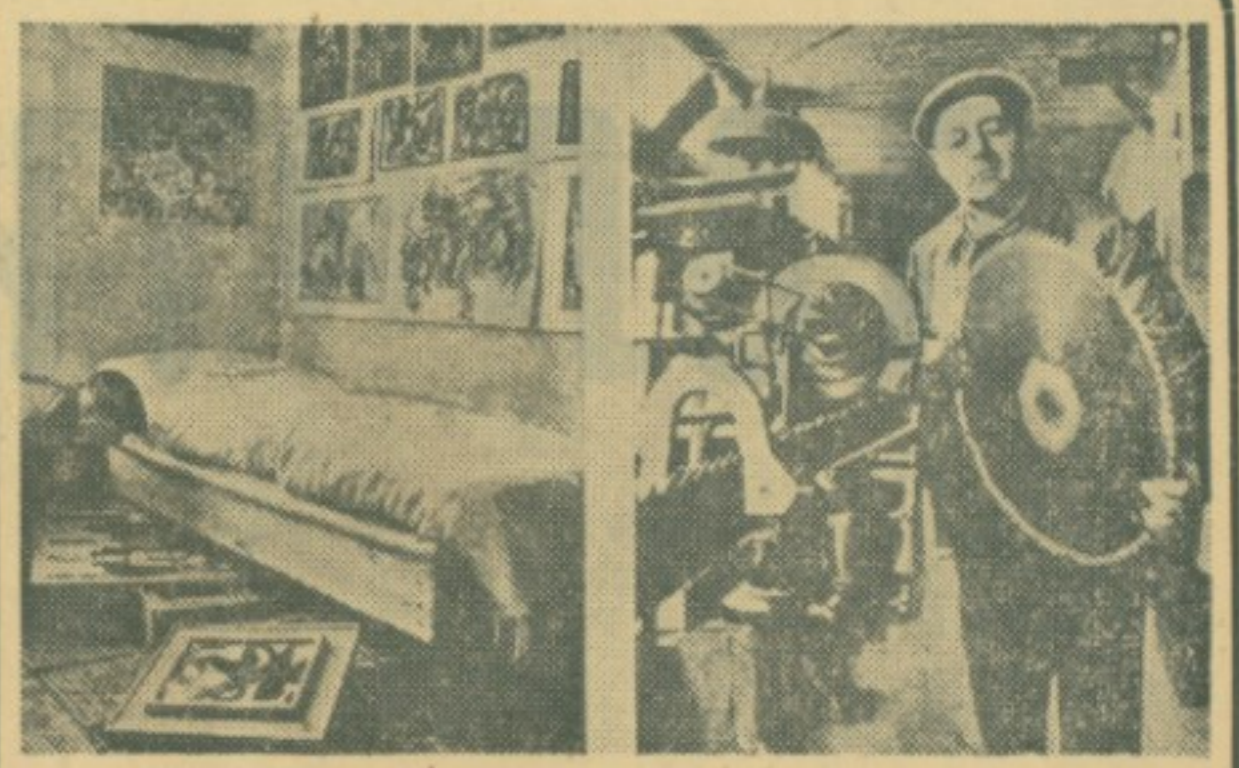
У варијетеу она пева својим врло пријатним мецосопраном. У Пратеру штеди свој глас јер се тамо одржава представа за представом. Ње на љубав за музику усмерена је углавном на Моцарта. Али има и друге „мане“: сакупља марке, стари порцелан, воли ручни рад. Својим циновским

рукама размешта она мале марке у албуме а затим плете за себе пуловер. За тај посао треба много времена и много вуне јер је њен пуловер огроман. Много новца троши и за порцеланске стварчице које красе њен стан у Западном Берлину.

Највећа жена на свету воли само ситне, нежне ствари. У њеном стану је само кревет рађен по мери: он заузима читав један зид у соби и у њему може добро да се одмори, до чега јој је много стало. У читавом Бечу није могла да нађе хотелски кревет који јој одговара и стога је посебно за њу направљен. Кад Катја оде на одмор увек узима у хотелима собу са два кревета и у њима спава дијагонално.

До септембра ће сваке вечери наступати у Пратеру у холандској ношњи са капом и циновским дрвеним клопмама.

И кад не би била највећа жена света она би имала начина да зарађује за живот: постала би тумач јер зна седам језика: холандски, немачки, француски, енглески, италијански, норвешки и шведски. Али она се најбоље осећа као највећа жена. Путоваће и даље по свету као женски Гуливер.

СКРОМНА СПАВАЋА СОБА ЖОРЖ ГАНИЈА НА СВОЈЕМ РАДНОМ МЕСТУ КРАЈ ГАТЕРА ПОЦЕНИМ СЛИКАМА НА ЗИДУ

ПОТУКАО РЕКОРДЕ...

Француска штампа још пише о једном раднику стругаре, некоем Жоржу Ганију, који је „потукао“ својом невероватном оштрином „њуха“ све рекорде.

Деценијама је Гани стругао дрво у градској стругари у Ници. Последњих петнаест година је од своје злехуде зараде почео да одваја готово трећину да би тим новцем на неки начин утолило своју страст за уметничким сликама и цртежима. Тако је још негде 1947. године стао за веша прве слике по зидовима своје скромне кућице, преко пута саме стругаре у којој је запослен. Уметничке слике, бакрозице и цртеже куповао је то својом сопственом укусу не питајући никад никога за стручни савет. Долазио је сваки час у разне антикварнице, путовао у разна места и на лицитацијама откупљивао по неки уметнички рад, цењао се и постигао увек цену у „висини свог цела“.

После петнаест година он је са неког скупа најеминентнијих уметничких критичара и процењивача уметничких вредности, који се одржавао у његовом родном граду — позвао једнога од њих и умوليو га да разгледа његову збирку и бар приближно је процени.

Стручњак није ни слутио да га у скромном кућерку овог радника шездесетих година, очекује неслућено изненађење.

На зидовима су висиле слике и цртежи са потписима Матиса, Пикасова, Брака, Лежеа и многих других великих уметника. У другој соби зидове су красиле слике Сезана, Ван Гога, Гогена и других.

Све те слике — израчунао му је професор-стручњак, поскупљивале су током времена док најзад нису достигле за 15 година, то јест од 1946. до 1961. вредност већу за 2.000 од сто од првобитне: односно 200 милиона француских франака.

Скромност — мајка порока

конкурвенцију, чак ни у Тексасу, где је, као што је познато, све крупније него у многим осталим крајевима.

Сада је Катја поново у Бечу — на велику радост посетилаца Пратера који стално долазе да виде „највећу“ жену на свету. Пре две године она је први пут посетила Беч и изазвала праву сензацију ка да је као прави цин ишла у лицом Кертнер и с висине благодонаклоно гледала аутомобиле који су пролазили.

Према тврђењу савременика Димитрије Иванович Менделеев се одушевљавао многим стварима па и шахом. С неким својим пријатељима често је играо дуге партије. И касније, када је Менделеев постао славан, остао је веран шаху. Његова жена је често говорила:

— Дима игра врло нервозно и често се љути, а кад је први на потезу увек му задрхти рука.

Познато је да је Менделеев одиграо 13 партија са

Чигориним, тада познатим шахистом и успео да добије једну партију.

Академик Кистјаковски оставио је интересантне податке о партијама шаха које је одиграо с Менделеевим.

— Једном приликом — каже он — готово сам био изгубио партију, али у наставку нађох излаз и партија се заврши у моју корист. Начинио сам прост потез и узео пешака, а на то ми је Менделеев одговорио:

— Скромност је мајка свих порока!

Свакако је овде мислио на моју привидну скромност, јер сам му пешаком задао мат. Менделеев је волео шах као игру, али и као лепо нечег више, што се зове размишљање.

Д. И. Менделеев, руски хемичар и творац периодичне класификације хемијских елемената рођен је у Тоболску (1834—1907).

Ripley Вероватни ишли не!

КОЦКА КОЈА ЈЕ ДАЛА ЕНГЕСКОЈ ХАНОВЕРАНСКУ КРАЉЕВСКУ ДИНАСТИЈУ

7 СИНОВА ВОЗВОДЕ ВИДЕМА ОД БРАУНШВАЈГЛИНЕБУРГА ДА БИ ИЗБЕГЛИ МЕЂУСОБНУ РАСПРУ О ПРЕСТО ПОСЛЕ ОЦЕВЕ СМРТИ, ДОГОВОРИЛИ СУ СЕ 1592. ГОДИНЕ, ДА СЕ САМО ЈЕДАН ОД ЊИХ ОЖЕНИ

КОЦКА ЈЕ ИМАЛА ДА ОДЛУЧИ КОЈИ КЕ ОД ЊИХ ПРОДУЖИТИ ДИНАСТИЈУ! ИЗБОР ЈЕ ПАО НА ГЕОРГА, ПРЕТПОСЛЕДЊЕГ ПО СТАРЕШИНСТВУ, И ЊЕГОВ УНУК ПОСТАО ЈЕ КАСНИЈЕ ЕНГЕСКИ КРАЉ ЏОРџ I

МАЧКЕ У ГНЕЗДУ

4 МАЧКЕ ЖИВЕ У ШУПЉИНИ ЈЕДНОГ ДРВЕТА У БАШТИ ВЕЗНА ХАРБЕРА ИЗ БЕДФОРДА (САД)

ДЕВОЈКЕ

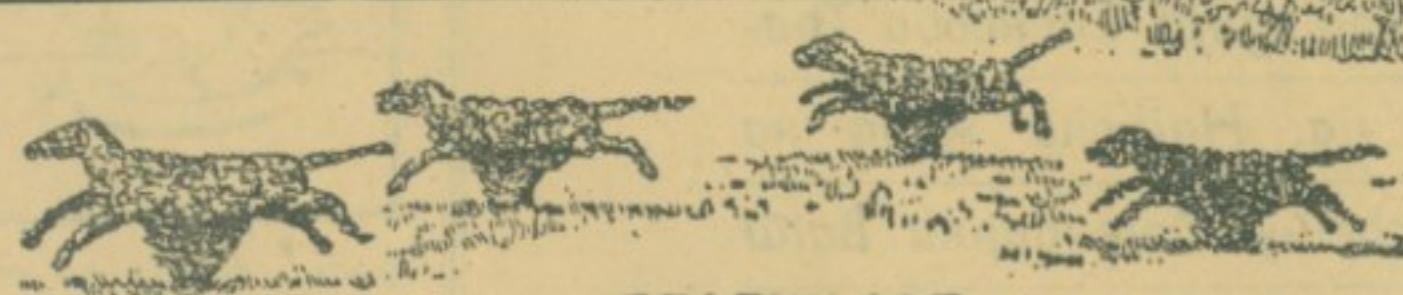
ИЗ АФРИЧКОГ ПЛЕМЕНА ГАРАСА УДАЈУ СЕ САМО ЗА КОВАЧЕ ОНЕ ВЕРУЈУ ДА БИ, АКО БИ СЕ УДАЛЕ ЗА ЈУДЕ ДРУГОГ ЗАНИМАЊА ЊИХОВИ МУЖЕВИ ОБОЛЕЛИ ОД ЛЕПРЕ

ВИНФОРД ИГА, ЗАМАК И ИМАЊЕ У ДОРСЕТШИРУ (ЕНГЕСКА) ПРОДАО ЈЕ НА ЛУТРИЈИ ЊЕГОВЕ УДУГОВЕ ОГРЕЗАО СОПСТВЕНИК КОЈИ ЈЕ УДЕСИО ДА ГА ДОБИЈЕ ЈЕДНА ЊЕГОВА РОЂАКА С КОЈОМ СЕ ДОГОВОРИО ДА МУ ВРАТИ ИЗВУЧЕНИ „ЗГОДИТАК“! ПОСЛЕ ИЗВЛАЧЕЊА СРЕЊАКА РОЂАКА ЈЕ ОДБИЛА ДА ВРАТИ ДОБИЈЕНО ИМАЊЕ И СУД ЈОЗ ЈЕ ДАО ЗА ПРАВО

ЈЕДНА КЊИГА УЗЕТА ИЗ УНИВЕРЗИТЕТСКЕ БИБЛИОТЕКЕ У ТРЕНСИЛВАНИЈИ (САД) 1859. ВРАЊЕНА ЈЕ ПОСЛЕ 93 ГОДИНЕ

ЗЕЛЕНИ ЛОВ

ТИСОВО ДРВЕЊЕ НА ФАРМИ ПРИЈАТНА ДОЛИНА У МОНКТОНУ (САД) ТАКО ЈЕ ПОТКРЕСНО ДА ПОДСЕКА НА ПСЕ УЛОВУ НА ЛИСИЦЕ

© 1961, King Features Syndicate Inc. World rights reserved

За заштиту слика

На заједничком састанку шведских и немачких музејских реставратора и конзерватора, представник Доњосаксонске галерије Рајмолд, приказао је својим колегама нов начин за откривање дрвених мољаца, такозваних дрвоморца, у уметничким предметима и за њихово уништавање. Дрвоморци се у дрвеним рамовима слика и уметничким предметима од дрвета откривају помоћу микро-

фона, који појачава шум што га они стварају грицкајући дрво, и магнетфона на чијој се траци бележе ови звуци.

Ако се штеточине открију у неком предмету онда се „по зивају“ у помоћ гумена врећа и једна јака ваздушна пумпа. Предмет се стави у врећу а онда се из ње помоћу пумпе извуче сав ваздух. Након тога се врећа и предмет у њој загревају до 50 Целзијусових степени. Од топлоте и веома ниског притиска црви просто попуцају. Рајмолдов метод може се применити само код оних уметничких предмета које дрвоморци нису напали у толикој мери да је структура дрвета озбиљно оштећена.

ПОЧАСНИ ПРЕДСЕДНИК

Жорж Сименон, „отац“ комесара Мегреа и веома познати писац криминалних романа проглашен је недавно за почасног председника међународног удружења пушача на дулу.

Трешња — симбол

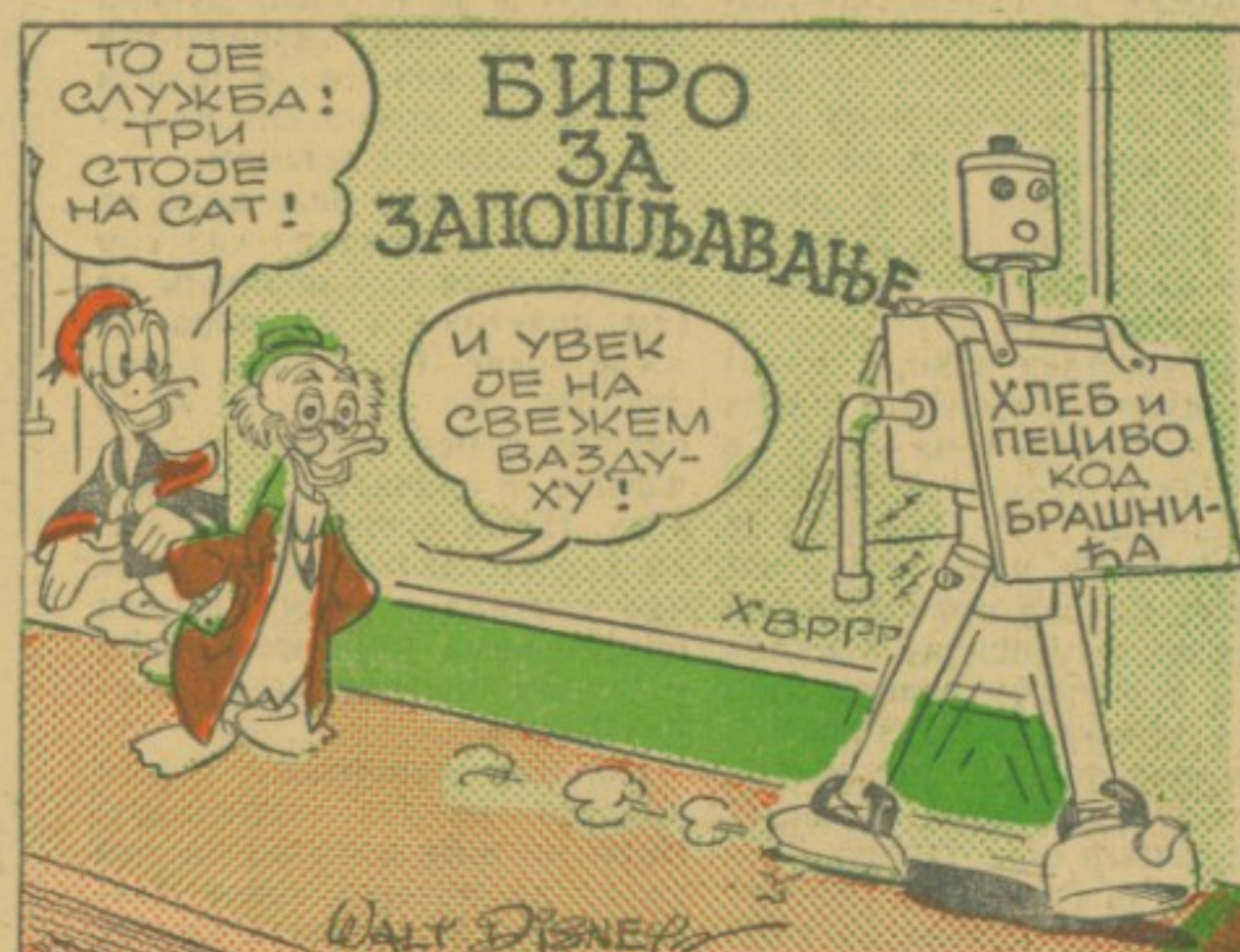
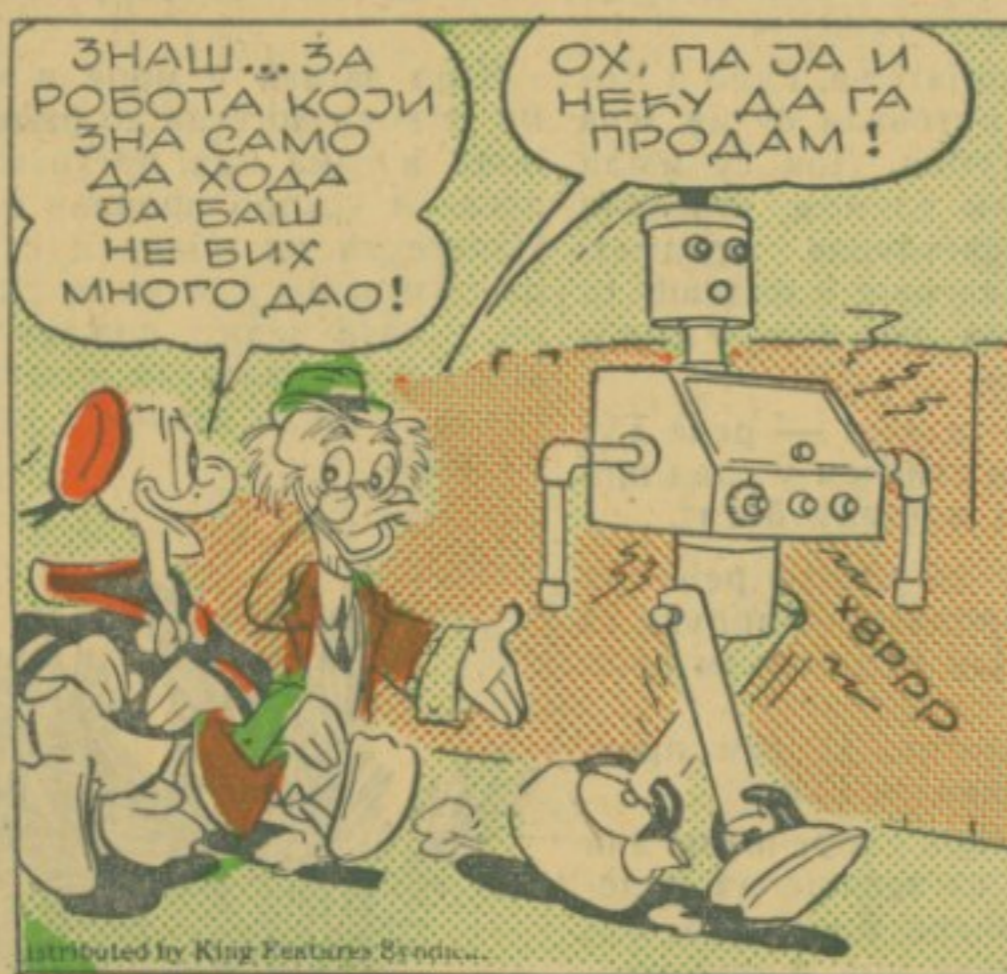
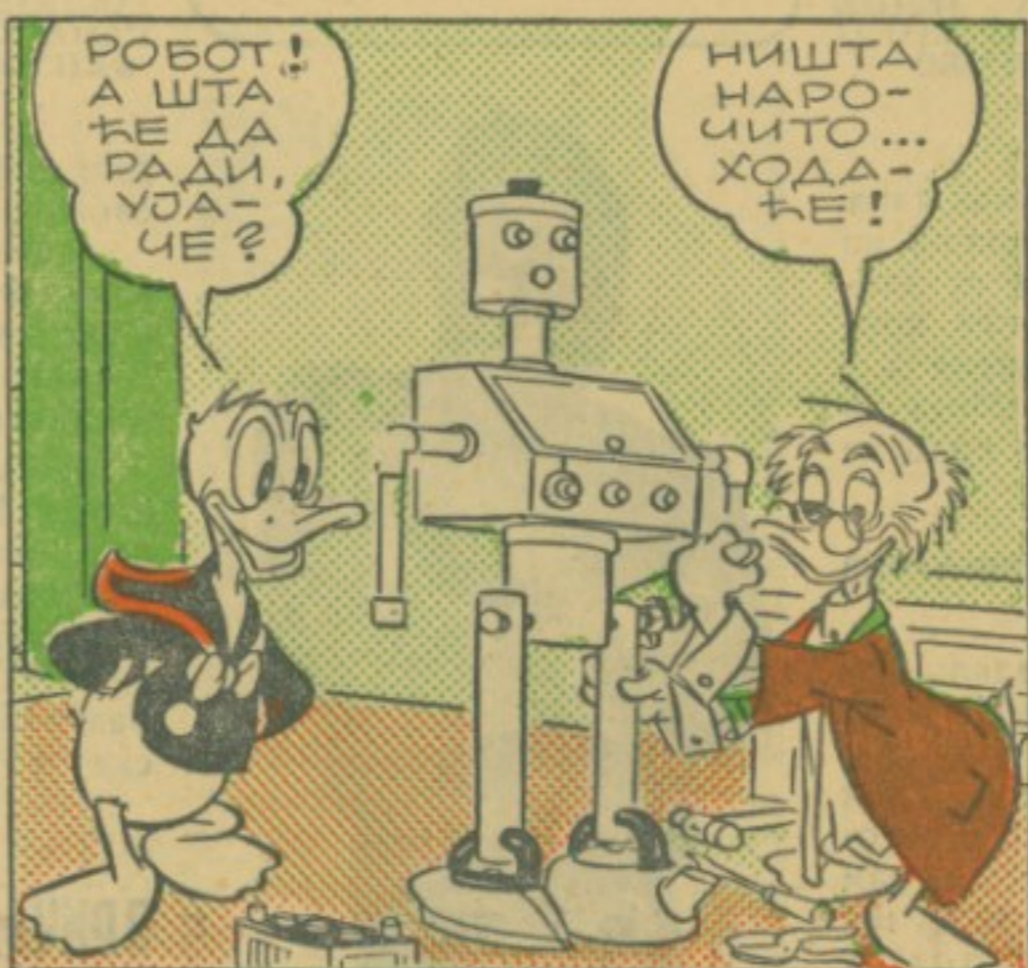
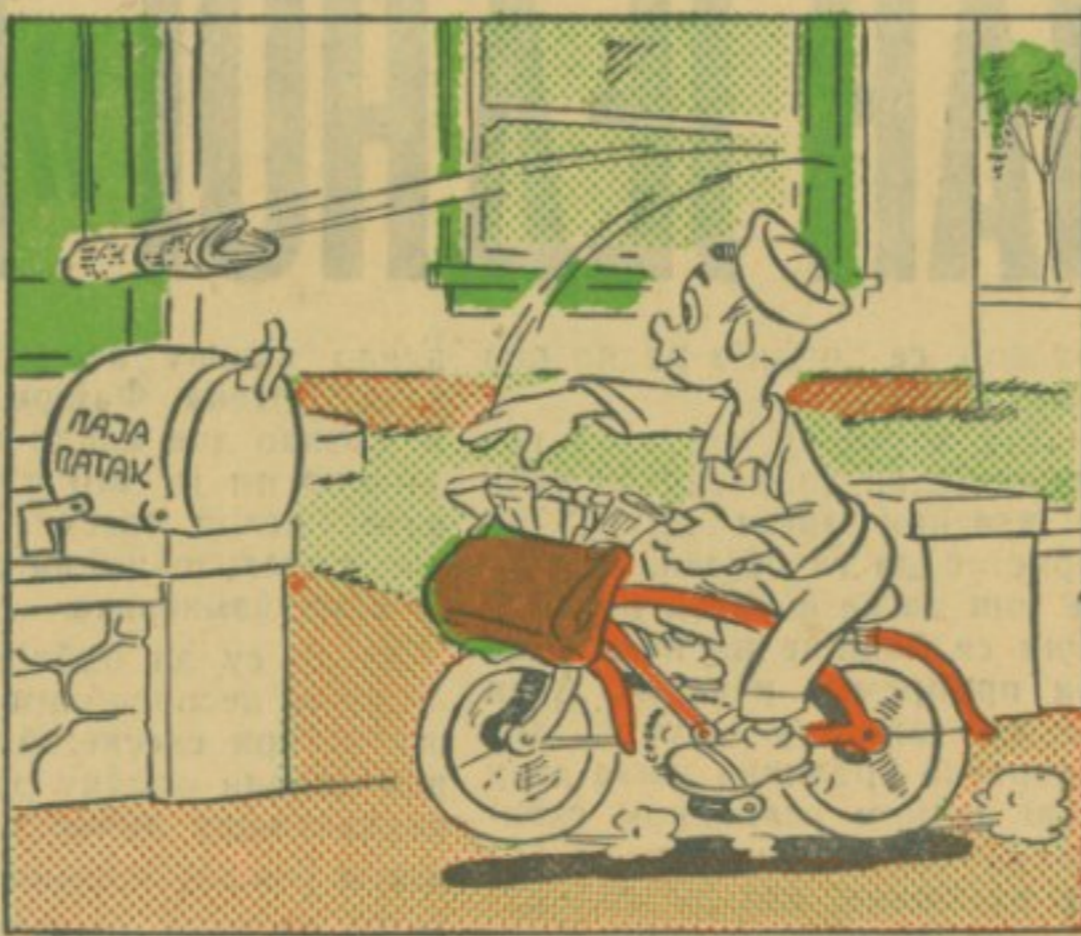
Јапански индустријалци су приметили да се њихови проици оди боље продају и ван Јапана ако им је амбалажа украшена бар једним трешњеvim цветом: најомиленијим јапанским симболом. Због тога је она украшена њиме и то без обзира да ли се шаље у САД или у Африку и Европу.

Кад младић стаса за војску и треба да крене у рат он нос са собом слику која представља цветове трешње. „Трешња је међу цвећем исто што и витез међу људима“, гласи једна јапанска пословица.

ВИТЕЗ СВИХ ВРЕМЕНА

Тенсо Танхо, јапански рвач, недавно је проглашен за рвачког витеза свих времена. Титулу су му доделиле његове земљацине.

15 ТУНЕЛА У ШВАЦАРСКИМ АЛПИМА

Мала Швајцарска спрема веома крупне планове а неке већ и остварује да би олакшала комуницирање кроз читаву земљу. Плановима се предвиђа да се кроз Алпе изграде тунели који би дозволени брже кретање возила без опасности од судара. У пројекту је бушење ни више ни мање него 15 тунела, у првом реду за аутомобиле.

„Тунеломанија је завладала код нас“ — имају обичај да кажу Швајцарци. Свака долина може да гради кроз брда свој тунел и да тако омогући праву бујницу моторизованих туриста у своје подручје.

Први корак у том правцу је већ учињен — два пројекта се већ увелико

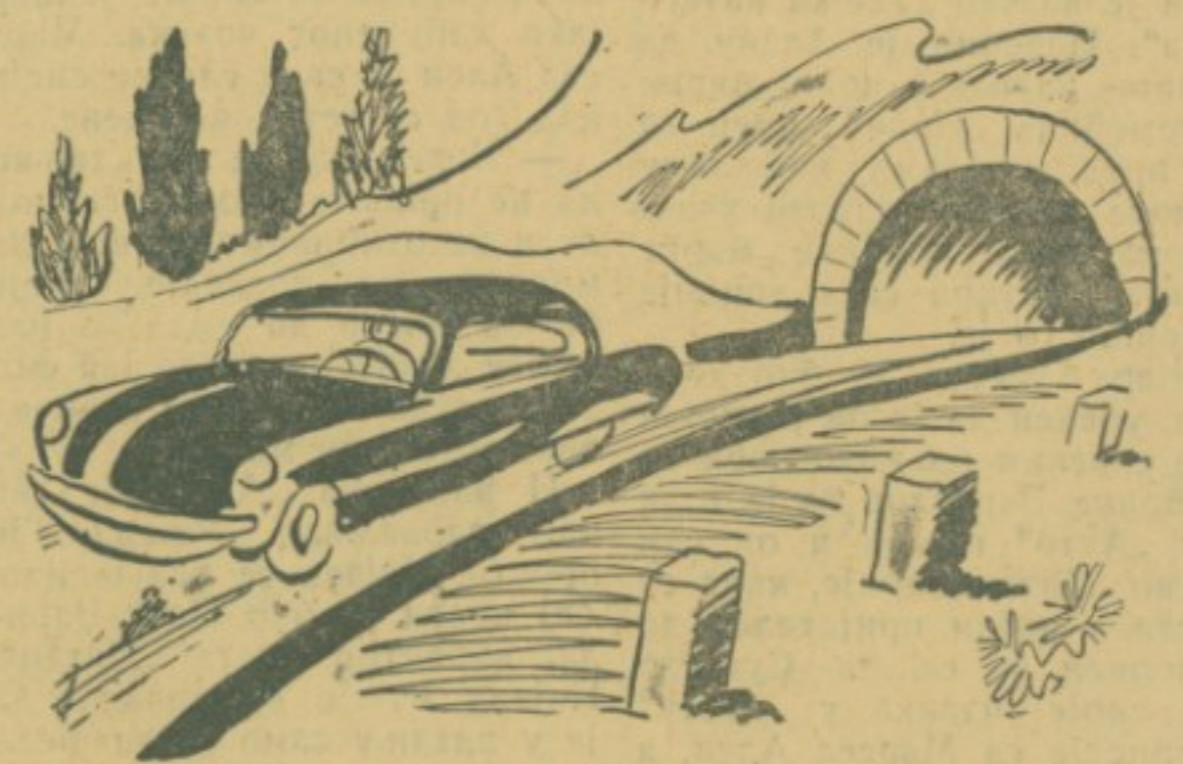
остварују: тунел кроз Мон блан, највишу европску планину, треба почетком наредне године да буде завршен са својих 11,3 километара. Повезиваће познати спортски центар Ша мони са Оаста долином у Италији а лежаће на висини од 900 метара. Недавно пробијени тунел кроз Велики Свети Бернхард налази се на 1850 метара висине а дуг је 5,8 километара. Како се очекује и он ће већ током наредне године бити предат са обраћају.

Друмски тунел кроз Мали Свети Бернхард ће се идуће године такође почети а коначна изградња очекује се у 1964. години.

За несметане друмске везе између Аустрије и И

талије огромну улогу има Европска аутострада која ће повезивати највеће ев

нер. Рачуна се да ће до почетка зимске олимпијаде овај тунел бити готов.

ропске земље али треба изградити тунел кроз Бре

Поред већ наведених, још неколико тунела се

налазе у припреми и радови на њима треба ускоро да започну. Тако ће се градити од 9,5 километара друмски тунел кроз Симплов. Затим испод планинског ланца Готхард од 16 километара. Он треба да бољим и краћим друмским везама повеже Базел преко Луцерна са Луганом и даље са Комом. Други тунел испод ланца Равил у дужини од 4,4 километра треба да повеже долину Симел са долином Валис.

Девет других пројеката, који су још само студије предвиђају изградњу тунела испод Монте Морро, Мон Бонвена, Санеча, Вилдструбела, Брајтхорна, Гримсела, планинског ланца Кистен, Паник сера и Шпигела. Најдужи ће бити тунел испод Брајтхорна: пуних 25 километара.

МАРСЕЛ АЛЕН, У 78. ГОДИНИ, СПРЕМА НОВЕ ПУСТОЛОВИНЕ СВОГ ЈУНАКА

- Како га називате?
- Фантом.
- А шта ради?
- Застрашује.

Фантом... то је име које се појавило 1. јануара 1911. године на корицама књиге продаване за 65 сантима. Фантом, узор злочина, господар страве, симбол некажњеног у биства, неухватљиви Фантом, почео је тог дана, и наставио низ година, каријеру без премца у криминалним анализама.

Ништа није било немогуће овом ђаволском створењу. Једна чудна и необична дружина радила је у сенци овог злочинца. Њени чланови излазили су из скровишта, били су увек присутни на најнепредвиђенијим местима, тамо где су Фантому потребни да би учинили неделу, и онда ми стерносно нестајали као да су у земљу пропали.

Као противнике имао је представнике правде и закона: Живеа и Фандора који су га неуморно гонили. У роману се помињу и жене: леди Белтам, Фантомов пријатељица, жена из високог друштва, везана љубављу за „гени Ја злочина“ и нежна и непорочна Хелена, кћи тог чудовишта. Да би заплет био већи млади неустрашиви полицајац Фандор, Живеова десна рука, воли Хелену, невину кћи његовог најстрашнијег непријатеља — Фантома.

Необичне пуστοловине држале су у напетом стању милионе читалаца а двојици младих новинара: Пјеру Сувестру и Марселу Алену давале подстрека да створе популаран роман који је заинтересовао све друштвене слојеве. Пјер Сувестр умро је од епидемије шпанског грипа 1914. а Марсел Ален је и данас жив. Има 78 година. У животу је имао три страсти: писање, аутомобиле и море.

Марсел Ален живи у малој вили пуној зеленила и цвећа у месту Андреси, на ушћу Се не у Оазу. И овде је Фантом увек „присутан“. Ова вила је „његова“. На улазу у њу налази се његова мрачна силуета на црвеној основи. Он „вла да“ и у великом салону који гледа у врт. Његов „отац“, Ален, поносан на свог „сина“, прича без предах истиниту и сензационалну причу. Треба рећи да је Фантом дете ху мора и да су два писца кључкала људе фантазијом.

Писци су врло озбиљно третирали своју личност и износили њене подвиге пред читаоце који су их гутали са великим задовољством. У великом мрачном салону, испред огромне библиотеке са великим бројем књига које је написао у свом животу, Марсел Ален говори о Фантому, о својој младости.

— У то време, имао сам тада 19 година, хтео сам да пишем љубавне романе, позоришне комаде, једном речју, да postanем драмски писац. Али мој отац је одлучио да будем адвокат. Завршио сам правне науке и док сам чекао заповест, радио сам добровољно као приправник код једног адвоката. Само, нисам се одрекао ни књижевности. По слао сам једну новелу „Ексцелзиор“ и она је убрзо објављена. Сав срећан отишао сам на благајну да примим плод своје прозе.

— Мора да је по среди грешка, — рече ми благајник. — Немам ништа на име Марсела Алена, већ на име Пјера Алена.

Тада сам видео да су ме помешали са познатим певачем шансона тог времена. Због те грешке су ми и обја-

ПОСТАНАК ЈЕДНОГ «РОМАНА»

вили новелу, јер Пјера Алена нису могли да одбију. Незадовољан, одох директору Лафаржу. Примео ме је врло љубазно и онда искористих прилику да му изразим жељу да postanем репортер у његовом листу.

— Желите да будете репортер? — рече ми он. Ништа лакше. Идите да интервјуишете жену звану „Златан шлем“ и донесите ми неколико њених занимљивих усмена. „Златним шлемом“ је названа због своје плаве косе

из које се доцније родио познати Фантом.

Два друга су хтели да напишу један спортски фељтон и власник листа „Ауто“ је пристао да га објави. Остало је још да се фељтон напише. Они се бацше на посао. Да би припремио рекламу Ален је дао оглас у „Ауту“: два спортска уредника ушла су у траг једном невиђеном скандалу, који је требало да буде заташкан, али су они одлучили да иду до краја. Једног дана су обојица би-

вукао пажњу великог издвача Артена Фајара. Одмах је позвао два млада писца. И зложио им је свој план: објавите четири свеске узастопно, о пуστοловинама особе коју сами измислите.

Хтели су да одбију. Осећали су се неспособним да напишу четири свеске. Али су ипак донели одлуку да створе неухватљиву личност, страшног и језивог криминалца који ће да чини некажњива дела. Кад су кренули Фајару

дрхтала пред његовом окрут ношћу, дивила се и поздрављала храброст његових упорних гонилаца Живеа и Фандора.

Сваког месеца се појављивала једна свеска Фантомових авантура које су узеле фантастичне размере. После прве свеске, два писца који нису ни знали колики су успех постигли, отишли су издвачу да би примили хонорар. По њиховој рачуници сваки је требало да добије по 2.500 франака. Међутим, Фајар је свакоме од њих пружио по један чек на 25.000 франака у злату додајући да је то са мо мали део онога што треба тек да прим.

Два млада новинара су почела да стижу богатство. Нико их није могао зауставити да наставе започето дело. Врло пажљиво и савесно су проучавали план о пуστοловинама својих јунака. Свака свеска је имала по шеснаест глава, а они су вукли коцку ко ће да пише парне а ко непарне главе. Писци нису морали да иду далеко да би нашли узор за своје јунаке: полицајац Живе био је Пјер Сувестр а Фандор — Марсел Ален. Леди Белтам, дама из високог друштва била је једна жена Марсела Алена. Њих двојица су се дивно допуњавали. Сувестр је био необично прецизан и кад би Марсел Ален, на пример, написао да је једна личност узела воз у 8,32 за Дијеп, овај би га опоменуо да ниједан воз у том правцу не полази у то време.

Издавач је добијао велики број писама: читаоци су препознавали себе у личностима романа, тражили објашњења, писцима давали неке сугестије и молили за савете.

Пјер Сувестр и Марсел Ален су написали 32 свеске Фантома. Сваку су писали по

ПЈЕР СУВЕСТР

четири дана, или тачније речено диктирали их у машину. Све је то трајало до смрти Пјера Сувестра у фебруару 1914. године.

После првог светског рата Ален је обновио серију фантастичних авантура. Личност је постала легендарна. Створено је „Удружење Фантомових пријатеља“. Заинтересовали су се чак и многи књижевници. И опет је почела да излази по једна свеска сваког месеца. У последњој која је изашла пред први светски рат Фантом и све остале личности страдале су на броду „Океанија“, нестали заувек на дну океана. Трало је их је после рата васкрснути.

И тако су се, једног јутра, тачно десет година после бродолама, Живе и Фандор пробудили на крову једне куће у граду који је личио на Марсеј, изненађени што се налазе ту. И онда је почело свз и спочетка.

Већ пред први светски рат снимљени су филмови о Фантому и тада га се дочекала и Америка.

Поред новог Фантома, Ален је објавио и серију криминалних романа „Пустоловине комесара Булара“. Укупан број свезака које је Марсел Ален написао у свом животу сам или са својим пријатељем износи 559.

НАСЛОВНА СТРАНА ЈЕДНЕ СВЕСКЕ О ФАНТОМУ У КОЈОЈ СЕ ОПИСУЈЕ ЊЕГОВО ХАПШЕЊЕ

Јунаци романа су често живљи у сећању људи него велики уметници света. Просечан човек зна за Гавроша, Фигара, Ану Карењину Овде ћемо говорити о Фантому

ГОСПОЉА АЛЕН, КОЈА ЈЕ ОПИСАНА КАО ЛЕДИ БЕЛТАМ, ФАНТОМОВА ПРИЈАТЕЉИЦА

још нису били измислили име своме јунуку.

— Зашто га не бисмо назвали Фантом? — предложи Сувестр.

— То лепо звучи, страшно и мистериозно.

Месец дана доцније, 1. јануара 1911. године, ђаволско име било је исписано на свим зидовима Париза. Успех је био муњевит. Прва свеска у 1.800.000 примерака била је разграбљена. Чitava Француска је сазнала за Фантома,

ФАНТОМ, РОЂЕН 1911. ГОДИНЕ, ОЛИЧЕЊЕ ЗЛА, СПРЕМА СЕ ДА У 1962. ГОДИНИ ВРНИТЕРОУ У КОСМОСУ, РАЗУМЕ СЕ, У ДЕЛИМА МАРСЕЛА АЛЕНА

ли позвани код директора. У канцеларији затекоше једног јако узбуђеног човека. Марсел Ален се сада слатко смеје кад год се сети ове сцене.

— Човек нас је преклињао да не пишемо о овом скандалу и не откривамо истину, да мислимо на последнице које би он могао да има. То нас је тек заинтересовало јер смо се запитали на какав скандал овај господин мисли.

И власника „Аута“ је све ово забављало. Уживао је просто. Најзад се разјаснило. Тај човек је био Пино-Варила, директор листа „Матен“. Најзад му је објашњено да је у питању само један фељтон.

Богата награда

Фељтон је изашао под чудним насловом „Ланац“ и при-

ПРИЧА СА ЈАВЕ СРЕБРНИ НОЖ

Два пријатеља, Гуно и Којо, путовали су из Јена у Тубан. Док су ишли прашњавим друмом, угледали су неки светлуцав предмет. Хитро се сагоше и виде да је то један леп нож у сребрној канији.

— Што је леп! — рече Гуно. — Чим стигнем у град продаћу га и постаћу богат.

— Хтео си ваљда рећи да ћу га ја продати, — допуни га Којо. — Зар га ја нисам први угледао?

— Напротив, ја сам први, — успротиви се Гуно.

Тако се они споречкаше али се најзад сагласише да поделе ово нађено богатство. Ускоро је пала ноћ и они пронађоше скровито место крај обале мора, ставише нож између себе и предадоше се сну.

После краћег времена Гуно се пробуди и виде да Којо спава. Помисли: „Нисам ли ја први спазно нож? Зашто да богатство делим с њим?“ Ти хо се подиже, узе нож и поче да осматра место где би га сакрио. Прво га стави испод једне стене, али незадовољан тиме загази у море све до рамена и прстима на ноzi закопа нож у песак, па се врати, поново леже и заспа.

Али ни Којо није био миран. И он се ускоро пробуди. Размишљао је: „Зар нисам ја први приметно нож? Зашто да новац делим са Гуном?“ Потражи нож и виде да је нестало. Досети се да је то Гуно урадио па устале и завири испод једне оближње стене. Затим се врати и погледа Гуна, а како је баш тог тренутка месец изишао иза једног облака он примети капљице воде на Гуновом телу. „Аха, био је у мору“, — рече Којо у себи, предосећајући где је нож сакрио. Добро осмотри Гуна и виде да му је тело влажно до рамена.

Којо загази у море и чим му је вода досегла до рамена, поче ногама да претражује песак и ускоро пронађе нож. Изнесе га на обалу и стаде да размишља где да се склони. Спази једну пољану на којој су се налазили пластови сламе, и он се завуче у један од њих.

Кад се ујутру Гуно пробуди примети да је Којо нестало. Брао оде у море и виде да је и нож ишчекао. Погледа му паде на пластове сламе и одмах посумња да се у једном од њих сакрио Којо. На оближњем проплачку су пасле краве и Гуно приђе једној скиде јој меленицу и зво но обеси себи о врат. Четвороношце пође од пласта до пласта. Када је дошао до оног у коме се Којо сакрио, овај, мислећи да је то нека залутала крава, љутито викну:

— Има хране и на другом месту. Овде ће те тигар појести!

Чувши глас свог пријатеља Гуно разгрну сламу и извуче га заједно са ножем.

Док су ишли даље путем дођоше до закључка: нож су нашли заједно — јер је и Којо пронашао где га је Гуно сакрио, а Гуно где је Којо. Све је указивало на то да имају подједнако право на нож. И када су стигли у Тубан, продали су нож и новац поделили.

АНЕГДОТЕ

ХВАЛА КРОЈАЧУ

Познати филмски глумач Валтер Пиџон има једну тетку у Канади. Она је, вероватно, једина жена која не даје много на његов шарм и филмски успех. Наиме, она се увек надала да ће њен нећак студирати и стећи неко постојано занимање.

Једног дана она је прочитала у неком листу да њен нећак спада међу десеторицу најбоље одевених људи у Америци и да се на овој ранг-листи налази одмах иза ректора чувеног Харвардског универзитета. Тада му је написала писмо:

„Драги мој Валтере, не могу ти рећи колико сам срећна што сам, најзад, видела твоје име поред имена једног великог научника! Кажу твом кројачу да сам му за то веома захвална.“

БИЗНИСМЕНИ И МУЗИЧАР

На једном пријему који је у својој кући приредио чувени фински композитор Сибелијус, један од његових гостију запазио је да већина присутних припада свету пословних људи. Изненађен тиме запита је домаћина:

— Зашто сте позвали толике бизнисмене? О чему разговарате с њима?

О музици, наравно — одговорио му је Сибелијус. — Ја о музици не могу да разговарам с музичарима. Јер, моје колеге разговарају само о новцу.

ДОБАР СИН

Под Анри Спак, бивши председник белгијске владе, почео је један свој говор у белгијском сенату, чијем је заседању присуствовала и његова мајка, овим поздравом: „Мајко, госпође и господо...“

КРЕДИТ

Познати енглески економиста Рихард М. Кејнс дефинисао је у својим предавањима реч кредит овако: „Кредит, то је оно што лако добија човек коме он баш није много потребан, а уједно оно до чега тешко долази онај коме је неопходан.“

МОЈА ТАЈНА ЗАДОВОЉСТВА

Писац овог чланка познати индијски књижевник Сантха Рама Рау залаже се за заборављена и свима доступна задовољства која нам пружа природа

Пре много година, када сам као дете живео у кући моје баке у Северној Индији, месо и рибу за наше велико домаћинство доносили су нам путујући трговци. Кад год би се продавац риба појавио, сва деца из куће узбуђено би истрчала у двориште. Јер, продавац је чувао своју рибу на великим таблама леда, а лед је за нас био најегзотичнија новина.

Они би обично свакоме од нас дао по комадићу леда да га држимо на длану и посматрамо како се топи на врелом сунцу. Једном сам у добијеном комадићу леда нашао једну рибу на крљушт. Тај тредино Јапанци нису изгубили своја чула. Већини од нас позната су, бар по причању, префињена задовољства која очаравају Јапанце: излазак у поље младих парова, школске деце, деда и бака у време цветња трешања. Али, да ли сте знали да у Јапану можете бити позвани на гледање месечине, мали пријем за време кога се не очекују разговори? Једноставно се седи у скромном пријатном амбијенту, посматра се излазак Месеца и развијају способности запажања!

Ми смо изгубили способност да уживамо у ономе што се некад називало „једноставна задовољства“. Ми смо постепено заборавили да употребљавамо наша чула и да у њих верујемо. Изгледа да је

Те лепе, ведре вечери позвао је мене и неколицину својих студената на „пријем посматрања месечине“ у свој мали врт. Требао је, и имао сам прилику, да посматрам савршен излазак Месеца, али заинтересован за изразе на лицима студената, гледао сам њих, а не Месец. Гледали су очарани, потпуно предани посматрању. Још више од тога: изгледали су изненађени тиме што могу да се забављају а да не дижу буку.

Јапанци у свом поштовању и уживању у природи иду у крајности које људима Западна могу да изгледају, најблаже речено, чудне. Они позивају једни друге у госте да посматрају и прославе падање првог снега у почетку зиме. У летњим ноћима они излазе у поља да слушају „музику инсеката“. И они је заиста слушају, без речи. Једном сам био позван на мали кухњи пријем на коме су жене, уз тихи шапат што подсећа на жубор, седеле у полукругу док су на бронзани мангал стављани комадићи различитих врста дрвета који су затим служени около на послужавницима, тако да је свака од њих могла да их помирише. Мирисали смо и запажали танане разлике у мирису трешњевог, бресквиног, боровог и балсамовог дрвета.

Није потребно тражити тако егзотичне забаве као што су ове. Прошлог лета мој мали син подигао је са земље нешто што се мени учинило као обичан облукат и без речи је дуго гледао у њега. Погледао сам преко његовог рамена да бих видео шта га је толико привукло. Он је подигао главу и рекао као да ми објашњава: „Погледај само! Тако је бео!“

Да су овакви приједи могућни и ван Јапана, дознао сам од једног младог човека кога сам први пут срео у Токију. Кад сам га идући пут видео, предавао је на једном колеџу у Њујорку где сам се и ја налазио због неког предавања.

НАЈМЛАЂИ РИБОЛОВАЦ

Десетогодишњи Михаел Хајрици из Унтербрука, недалеко од Минхена, вероватно је најмлађи спортски риболовац не само у Немачкој, већ и у Европи. Без иједног часа на курсу који се организује за оне који желе да стекну сведочанство спортског риболовца, мали Михаел положио је недавно испит пред комисијом у Минхену.

Своју страст за риболов дечак је „наследио“ од своје баке. Кад изненада добије госте, она једноставно оде на реку која протиче одмах иза њене куће, баца удицу и за најкраће могуће време пред њеним гостима се нађе на столу укусно припремљена пастрмка. Мали Михаел увек је ишао са својом баком да гледа како она пеца. У свом родном селу Унтербруку, крај кога протиче река Амлер, Михаел проводи сваки свој слободан минут на деоници реке коју је закупило друштво спортских риболоваца из Минхена.

Михаелов највећи досадашњи успех је једна штука од три килограма коју је он једним тртајем извукао из воде. Ипак, он највише воли да пеца пастрмке. — То је узбудљиво, јер се пастрмке одлучно одупиру — каже он.

Шеснаест питања на која је Михаел морао да одговори на испиту у Минхену, нису му задала ни најмање главобоље. Напротив, испитивачи су били запањени брзином и сигурношћу којом је он одговарао на питања о врстама риба, њиховом на-

чину живота, времену њиховог плођења, воденим биљкама које су им од користи или од штете. Ма лишан је, једном речи, одговарао боље од својих

старијих колега који су сате и сате преседели на курсу да би положили испит и добили диплому спортског риболовца.

Али, поред све љубави за реку и риболов, Михаел не запоставља школу. Иако сваког јутра у шест часова већ баца своју прву удицу, он је тачно у осам часова у школи. За последње две године свега је једном изостао из школе — и то оног дана када је наставник биологије предавао о рибама и њиховом начину живота.

WALT DISNEY ПИЛОТ ЗА МЕСЕЦ

Ово ми је први пут у животу да бежим од једне девојке... али, наредбе је наредбе!

ТАКСИ

Ох, какво разочарање!

Баш је глупо од њега што бежи...

СТИГАВШИ КУЌИ НА КРАТКО ОДСУСТВО ПРЕ СВОГ „ВЕЛИКОГ СКОКА“, КАПЕТАН РИМОНА ТАЛБОТ ПОКУШАВА ДА ИСТИСНЕ ИЗ ГЛАВЕ МИСАО НА НЕПОЗНАТУ ДЕВОЈКУ...

СИНЕ, НЕШТО ТЕ МУЧИ... ОСЕКАМ ТО...

НИШТА, МАМА... ОДОХ ДА СЕ МАЛО ПРОШЕТАМ НАШОМ УЛИЦОМ... МОЖДА ПОСЛЕДЊИ...

КАД БИ МАМА ЗНАЛА ШТА МЕ СВЕ МУЧИ...

КАКО ЈЕ ТО ДАЛЕКО ОД КУЌЕ...

КАПЕТАНЕ...

ВИ... ОПЕТ! ДЕВОЈКА ИЗ АВИОНА...!

ДОШЛА САМ ДА ВАС УПОЗОРИМ...

ЈА ЗНАМ ШТА ПЛАНИРАЈУ С ВАМА... ДА ВАС У РАКЕТИ ПОШАДУ ОМО МЕ-СЕЦА... АЛИ...

АЛИ, ОНИ СУ У НЕЧЕМ ПОГРЕШИЛИ... ВИ СТЕ У НЕЧЕМ ПОГРЕШИЛИ, ГОСПОДИНЕ!

У ВАЗДУХОПЛОВНОЈ БАЗИ, У КАНЦЕЛАРИЈИ ГЕНЕРАЛА ВАНЕМАНА...

ПОНОВИТЕ ТО ШТО СТЕ РЕКЛИ, КАПЕТАНЕ ТАЛБОТЕ!

ПРАТИ МЕ ЈЕДАН ШПИДУН!

НАСТАВИТЕ СЕ

Незаборавно широко лице из кога избија исконска снага и доброћудан хумор. У тихој соби Мајо клинике лагано се гаси живот великог човека и чувеног глумца

ТРАГЕДИЈА СПЕНСЕРА ТРАСИЈА

ЗРНА ЗНАЊА

ИЗ РИЗНИЦЕ ЧИКА СТАЈЕ

Све стиже ако човек има стрпљења да чека (Диарели).

Бити практичан у животу значи узети све озбиљно али не и трагично (Шницлер).

Боље је да се на челу стада оваца налази лав, но овца на челу чопора лавова. (Данијел Дефо).

Онај ко ујутру доцкан устане може да жури читав дан али никад неће надокнадити изгубљено време (Бенџамин Франклин).

Бавим се туђим стварима, пошто немам својих (Хорације).

Умрло поверење ништа не може повратити (П. Сиријус).

Брз у узимању зајма, спор је у враћању (пословица).

„Да“ и „не“ су кратке речи, али треба добро промислити пре но што се оне изговоре (пословица).

Ако те неко увреди буди стрпљив: раније или касније доћи ће се до истине (Француска пословица).

Ако заливаш туђе поље твоје ће остати суво (пословица).

Ако те неко једном превари — он треба да се стиди — ако то успе и по други пут — онда се стиди ти (пословица).

Има више људи који се удаве у чашама но оних који се удаве у мору. (пословица).

Лекари хуће али имају мало успеха да Трасија преваре јер је он упола њихов колега. Иако није завршио медицину на Рипон колеџу, збивања у људском телу познаје ипак боље него обичан лаик.

Рођен је у Милвокију 5. априла 1900. Имао је све услове да буде добар лекар: свест о одговорности, озбиљан поглед на живот, здрав разум, добро срце, издржљивост. Али је још на универзитету добио „инфекцију“ која је његова стремљења управљала другим правцем: разболе се од „театарског бацила“ и пошто се неко време узалуд борио против те болести поставио је сам себи коначну дијагнозу: постао би безнадежан случај ако би му се ускратио један једини успешан лек: глума.

Са глумачке школе у Њујорку пут га је одвео преко многих малих позорница на Бродвеј где је играо у комаду „Последња миља“ као партнер исто тако непознатог Клерка Гебла. Постигао је огроман успех и позван је у Холивуд. У филму „Уз реку“ дебитовао је пред камером.

Отада је прошло 30 година и за то време је снимео 63 филма. Већ 30 година заузима изузетан положај у Холивуду: он је човек који је оповргао све теорије да филмски глумац пре свега треба да има привлачну спољашност да би се свидео публици.

Спенсер Траси никад није био „леп“ нити, по површном схватању, интересантан. Нема ни елегантну фигуру, ни заводничке очи него чекињасти, сада већ седу косу и широко избраздано лице. Но зато из њега избија исконска снага и доброћудан хумор. Свестан је свога циља и поуздан. Одувек је био карактер и готово увек стајао пред камером са „голим“ лицем.

— Ја глумим својим властим борама. Нисам леп и то могу увек доказати — говорио је он смештећи се и сам свом наслеђеном ирском хумору.

Никад није волео да се истиче и избегавао је сваку трку за рекордима а ипак је и преко воље поставио један: кроз читавих 14 година — од 1940. до 1954. — налазио се у групи „велике десеторице“ Холивуда. Ликови које је стварао увек су били верни животу било да је играо фадника, поморца, несрећног оца или судију који тешко носи терет свога позива.

Поред многобројних других одликовања добио је у току своје каријере два пута „Оскара“: 1937. за филм „Капетан Куражу“ а 1938. за улогу оца Фленегена у филму „Дејчи град“.

За охолост и уображеност он не зна. Одувек је имао поштовања за достигнућа других и био склон да их ставља изнад својих личних.

Да ли се дивљење гледалаца односило само на његову глумачку уметност? Без сумње он је изванредан глумац али његова изражајна снага оснива се делом и на томе што његово лице на филмском платну није обично „лице звезде“ него лице човека са печатом срећних и болних тренутака. Као човек он заслужује још веће дивљење него као глумац.

Доживео је многе срећне али и црне дане. Најцрњи је био онај када је из уста лекара сазнао страшну истину о судбини свог сина. Из брака са Лујзом Тредвел има двоје деце: Џона и Сузи. Син је у деветој години оболео од парализе. Одузетост удова је после неколико месеци потпуно ишчезла али је остао глув. Сви покушаји специјалиста да му се врати слух остали су без успеха. Када је чуо дефинитивну истину, овај снажни човек заплакао је као мало дете.

Неколико месеци касније дао је велику суму долара да се изгради клиника за глуве. Његов бол није га учинио неосетљивим према болу других. Ако није могао да помогне своје сину другима ће лекарска интервенција можда бити од користи. У болници под именом „Клиника Џона Трасија“ — годинама већ раде најбољи амерички лекари и постижу изванредне успехе.

Џон Траси се развио у врло даровитог цртача и сликара. Свака његова слика изражава захвалност родитељима који су се трудили да му олакшају живот и да развију у њему човека задовољног својим радом.

Ако желимо да будемо праведни према Спенсеру Трасију треба признати да је он увек осећао потребу да помаже и да ублажава бол других.

Болесник у тихој соби Мајо клинике сада вероватно рекапитулира свој живот и постаје свестан да га није узалуд провео...

Смрт је последњих година немилосрдно покосила „стару гарду“ Холивуда. Усред рада нашла је Тајрона Пауера и однела Клерка Гебла. Победила је Гари Купера који се у тишини храбро борио...

Нестала је група људи који су допринели величини Холивуда, људи који су представљали стубове филма, и чија је слава деценијама сијала. Из те гарде познати су још Џон Вејн, Џејмс Стјуарт и Спенсер Траси. На жалост изгледа да је он тешко болестан. Режисер Стенли Крамер је после премијере филма „Нирнбершки процес“ рекао: — Спенсер је болестан, тешко болестан...

Премијера овог филма у Берлину била је врло свечана. Готово све звезде које су у филму учествовале дошле су у Берлин: Џуди Гарлан, Берт Ланкастер, Ричард Вудмарк, Максимилијан Шел, Монтгомери Клифт и Спенсер Траси. Када се завеса дигла сви су били на окупу а када се спустила и у сали упалила светлост једно место је било празно — место Спенсера Трасија.

Публика није ништа приметила.

Још у првој трећини филма Џуди Гарлан која је седела до Спенсера изненада је чула пригушен глас, као да неко тешком муком савлађује стењање. Поплашила се. У тами је дохватила Спенсерову руку која је стиснута у песницу лежала на наслону столице.

— Спенс, шта је? — прошапутала је.

Згрчена прилика није ништа одговорила. Џуди је чула само тешко дисање. Подигао се посрћући. Иза њега се појавила сенка једног човека који је такође нечујно устао, узео Спенсера за руку и извео га напоље. Само неколико пријатеља знало је да је то лекар који га стално прати.

Следећег дана режисер Стенли Крамер се извинио због изненадног Трасијевог одласка, рекавши да уметник из здравствених разлога не може да присуствује премијери филма у Лондону као што је било предвиђено.

Траси се вратио у Холивуд где је одмах упућен на клинику Мајо. Отада је окружен зидом ћутања.

Познато је да болује већ годинама од срца. Због тога није хтео да прими у почетку главну улогу у Хемингвејевом филму „Старац и море“. Говорио је да се не осећа

јак да поднесе физичке напоре које га улога захтева али ју је ипак после прихватио и њоме достигао врхунац своје каријере.

Ко је Трасија сретао у последње време није му могла измаћи промена на његовом лицу. Промена очевидно није настала само услед старења, него неке тајне болести која га нагриза. Да је у питању само срчана криза било би наје да се лечењем и одмор опорави. Али на жалост постоји разлог за страховање да „велики старац“ Холивуда пролази сада исти пут патњи којим је пре годину дана ишао његов добри пријатељ Гари Купер.

УКРАДЕНА СВИЊА

НЕМАЧКА НАРОДНА ПРИЧА

У Хинтер-Милбаху владао је обичај да сваки сељак кад закоље свињу по шаље по мало сваком свом суседу. Један би добио тањир пихтија, други парче кобасице, трећи мало сала и тако су сви били задовољни и сви су били добри пријатељи.

Једино се сеоски воденичар гризао што ће ускоро на њега доћи ред јер је у свом обору имао велику, угојену свињу зрелу за секиру. Воденичар је био страховита тврдица. Дан и ноћ је размишљао како да изведе и све месо и кобасице задржи само за себе — мада су му дотада поклонили његових суседа и те како пријали. А онда се сетио. Тајно се договорно са сеоским месаром да разгласи како су му украли свињу, после да је њих двојица кришом закољу и тако никоме неће морати да пошаље ни парченце меса.

Месар је на све пристао. Али, идуће ноћи дошао је месар са својим калфом,

украо свињу и одвео је а да га нико није видео ни чуо.

Природно, сутрадан је воденичар открио да му не ма свиње. Излетео на сокак и стао да виче.

Украли су ми свињу! А баш данас хтео сам да је закољем!

На његову вику сјатило се цело село. Дошао је и

месар. Намигујући сељацима, пришао је воденичару и прошапутао:

— Добро је! Само вичи мало јаче! Изгледаће уредљивије.

Воденичар је био ван себе.

— Али, заиста су ми украли свињу. Ноћас су

је украли. Нестала је! Нестала!

Тада месар рече мало гласније:

— Изврсно! Нисам знао да имаш толико дара за глумца. Одлично! Само вичи мало јаче!

— Не, не! Украдена је кад кажем! Украдена! Зар не разумеш!

— Знаш. Разумем. Нико и не сумња да ти је украдена.

После пола часа све гласније објашњавања између месара и воденичара, сви окупљени сељаци схватили су какву је подвалу спремао воденичар — а месар је баш то и желео. Тада сељани рекоше воденичару:

— Само ти задржи своје кобасице и месо! Од таквог тврдице ништа нам не треба и о теби више ништа нећемо да знамо!

И тако је воденичар изгубио не само свињу, већ и све своје пријатеље.

ОСТАТАК ПРОШЛОСТИ

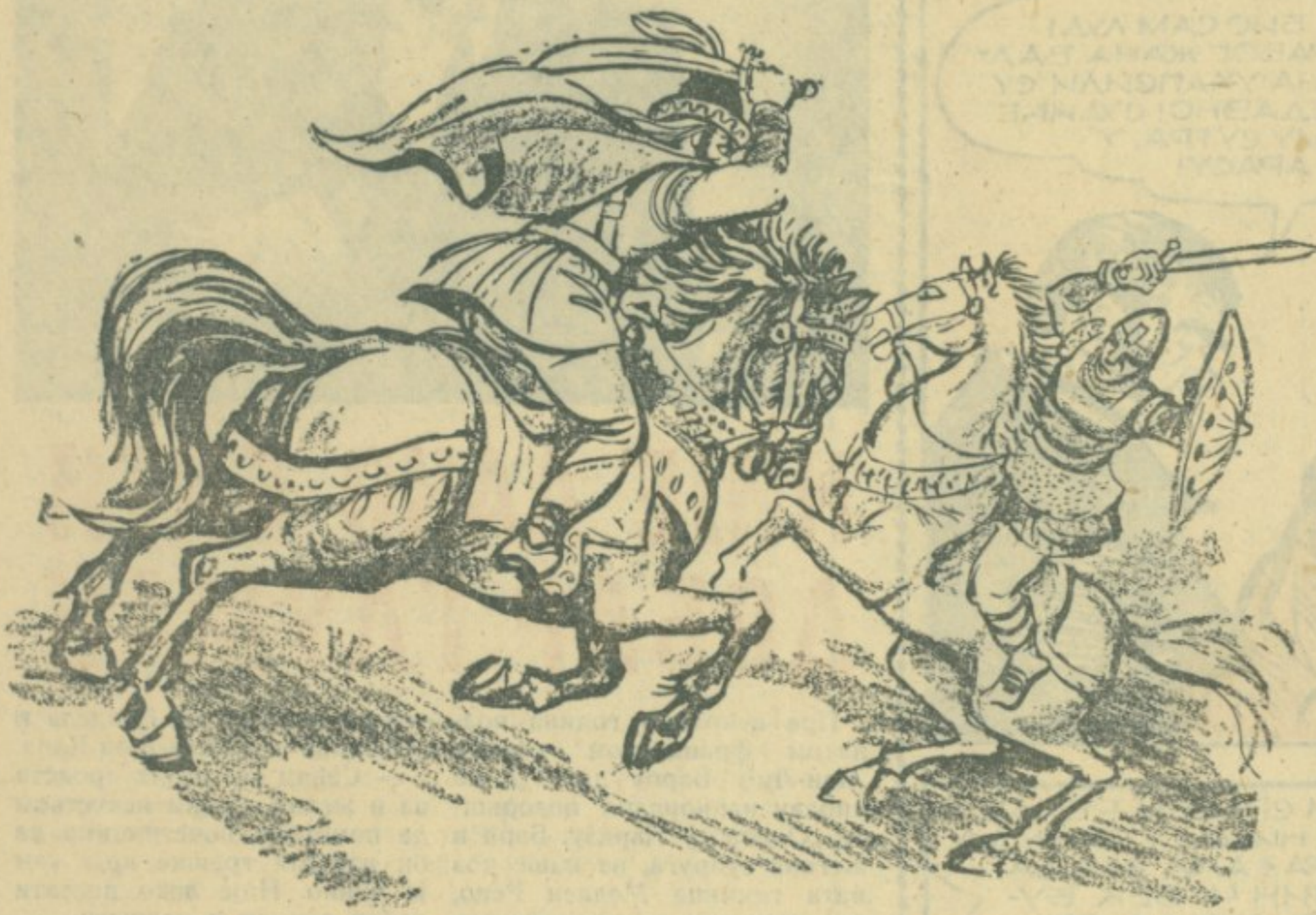
У Јапану постоје и данас празноверице: да је петак несрећан, да кроз „врата пакла“, северисток, долази невоља. Због тога се још од 1.200. године сто свештеника клања специјалном камену у храмовима Киота да би се северисток умирио.

САТ ОД ХЛЕБА

Један зидни сат направљен од мрвица хлеба ради већ 50 година у Гери. Сајција Вили Мајер га је још 1910. године саставио од влажних мрвица хлеба које су се стврднуле као камен. Само неколико точића израдио је од метала. Дотада на овом сату није било никакве поправке.

У овом последњем прибежишту хиљадугодишњих традиција нико и не почиње да ради а да претходно не затражи мишљење астролога. Ако једној породици кућа за становање постане тесна због већег броја деце, онда мајка најпре тражи савет од „богалисице“, заштитника становника и кућа. И ако пророштво одговори да је боље причекати још шест месеци да не би дошло до несреће, онда се та одлука прихвати без обзира што је овако скучен живот незгодан.

Двобој

Фран Селички Финжгар родио се 9. фебруара 1871. године а умро 2. јуна 1962. Дуг је био његов животни а и књижевни пут. Дао је много лепих прича, писао је драме и романе. Превођен је и на стране језике. Постао је народни писац кога су генерације радо читале, а то је углавном и добра оцена његове вредности као књижевника. Кроз цео живот остао је веран свом народу. Поводом његове смрти овде објављујемо извод из његовог романа „Под слободним сунцем“.

— Свеједно, ако је и стоти- на. Туњуш ће пасти!

— Само од мене! викну Ра- де, задрхтавши од жудње.

— Не знам, пријатељу. Он је велики војник. Нећеш га савладати.

— Перуна ми хоћу!

Колани и узде на коњима беху притегнути, визири на лицима. Јарожирова страшни мач већ беше дигнут и бли- сташе у блеску као пламен.

Дуг чекају. Немирни ко- њи почеше копати земљу. Ко- њаници их стежаху, кротећи и умирујући их шапатам, на- ко сами нестрпљивије чекају од коња. Само Исток стајаше на ивици шуме у густом жбу- њу и посматраше обаду, да оцени куда ће поћи Хуни. А кад после дужег чекања угле- да дрвени плашт још једном хитну ремен под брадом и опроба да ли је довољно чвр- сто прикочан шлем. Наслу- тно је велик и тежак бој.

За Туњушем поскакаше са сплавов Хуни — десет, два- десет, тридесет — и још пе- торица. Исток виде како Ту- њуш повуче коња налева, јер је коњ хтео скренути у су- протном правцу, у табор, ка- ко беше навикнут.

— Проћи ће поред нас! Грозничаво га дрхтавица о- бузе од радости. Почека још неколико тренутака, затим се проби кроз грање до чете.

— Јарожир и још петорица — нападеш први! Да се Хуни не би поплашили и утекли! Туњуша не дирајте! Њега ће- мо ја и Раде. Кад се заплете- те у бој, јурнућемо сви.

Тек што изрече заповест, а већ се на ивици шумице у- каза прва одружена коњска глава. Јарожир стеже коња. Али у том тренутку одреко- ше послушност и коњи и вој- ници.

Као да је подивљала буји- ца разрушила брану, тако у маху јурну сва коњица са Ја- рожиром и нападе Хуне. Први замахну с ненадмашном сна- гом стари Словен. Одсечена хунска глава заједно са ра- меном откотрља се по земљи.

На то заурлаше Словени и Хуни заједно. Застења степа од сукоба, кад тресну коњ о коња, зашкрипе челик о че- лик. Ниједан Хун не пропу- сти тренутак да не извуче мач. Задњи коњаници чак ба- цише коља на Словене и о- бореше три коња, те три вој- ника клоунаше и падоше у траву. На то отпоче борба ко- њаника с коњаником. Око 80

мачева се крхало, искре сева- ху из челика, разбесне се по некој степи општи двобој најбољих војника што их је носила земља дуж доњег Ду- нава Шлемови прскају, цапа- ху се хунски оклопи, мачеви муњевито цртају хиљаду ко- лутова у сунчану сјају, паро- вни бораца јуришаху, одбија- ху се и одскакиваху, напада- ху и удараху поново, удара- ху по главама, убадаху у гру- ди — крв прскаше испод ру- ку, шкропећи коње, а коњи, побеснели као и јахачи баша- ху пелу, пропињаху се на стражње ноге ударајући ко- питама и гризући затегнуте узде.

Раде јурну као тигар за цр- веним плаштом. Исток за њим. Замахнути мачем нава- ли на Туњуша — замахну да заввижда ваздух. Али Туњуш дочека ударац тако безбри- жно и хладнокрвно, као да га нападе босоноги пастир пру- том.

Раде оста без мача, Туњуш му га изби и истим замахом дохвати му шлем. Раде од- скочи, рикнувши у бесилу. Туњуш у тренутку сави лакат и окрену коња, да зајбје Ра- ду мач у леђа. Али Истоков мач шину међу њих и одби ударац. Туњуш се обрну на- гло као мисао. Његово око које је видело већ толико крвавих врхова мачева, зама- хнутих над његовом главом, брзо увиде да је Исток опа- снији противник. Оба се ко- ња пропеше — као да племен- итв ждрепци осетеше да се огледају два највећа јунака.

Зазвони, зашкрипе и забли- ста. Две се главе увише у му- њевите змије дрхтавих кру- гова које писаху страшни вр- хови мачева над обојицом. Зној обојици лину по лицу. Туњуш увиде да се у том тре- нутку ради о његову животу. У тренутку пусти коњске во- њице. Сред најжешћег боја левица зграби коље да њиме прободне Истока.

Али тада крикну Раде:

— Пусти га!

Без мача јурну с коњем на Туњуша, зграби га рукама око паса и два се тела сручи- ше из седала у траву, два ко- ња без јахача одјуреше у степу. Као клешта стезаше Раде Туњуша који се претури на леђа. У Радовој руци се- ну кратак нож и из Хунова врата шину врео цри млаз...

На бојишту остадоше леже- ћи сви Хуни и петнаест Сло- вена, иако сви беху заштиће- ни шлемовима и оклопима.

У ПРАЗНОМ КОСМОСУ — СИНТЕЗА ЖИВОТА?

Питање да ли постоје жива бића на другим планетама постало је предмет живе дискусије међу научницима па и другима. Према мишље- њу доктора Бергена из Конвејера није немо- гућно да се живот ства- ра чак и у васионском простору. Ова необич- на теорија заснована је на опитима које је он вршио мешајући метан, амонијак и воду. По- што их је смрзнуо на минус 230° Ц, бомбар- довао их је протонима (јонима водоника) у на- рочитом акцелератору. После 200 секунди зра- чења створени су тра- гови уреје, ацетамида и ацетона. То су све ор- ганска хемијска једи- њења која имају своје место у развоју живо- та. Зато доктор Бергер сматра да звездане ра- дијације непрекидно у- тичу на спајање орган- ских молекула. Можда ће се показати да су неке од ових основних супстанци као на при- мер аминокиселина — кључ живота. Могло би да се замисли како једна од ових прото- плазми стиже у смрзну- том стању на једну од топлих планета и ту за- чиње живот, Засад су још ово све само жеље и наде.

Чета заокрену коње и потера за Истоком, на север — према Дунаву. У лаганом касу јездила је коњица, нема и замислена, за заповедником. Све обузе тиха жалост, незадовољство. Празних се руку морају врати- ти кућама. Узалуд су губи- ли време, узалуд су бдели то- лике ноћи. Туњуш пролази ко- зна куд и, смејући се, броји издајничко злато које му је дао Управда. Најнеореднији међу њима беше Раде. Без мисли, без наде, тупо гледа- ше у коњску гриву. Рука не држаше војнице. Коњ је носио господара за друговима, као да јури без њега.

Али ни његова глава не бе- ше весело и поносно поди- гнута. Пратиле су га лобете. Мрачна му слутња обузима- ше мисли. Све јаснија и муч- нија, заседаше му у глави.

Ноћили су у шуми. Нико не запали ватре. Два и два се разговараху шапа- том. Јасно се чуло жвакање коња, док чупаху траву. У- скоро заспаше — без стража- ра. Чак и Исток леже без- брижно — пун туге. Само ста- ри Словен — Јарожир насло- ни се на букву, одупре се на силини мач и полубудан пре- дрема сву ноћ.

Кад се другог дана сунце назре преко зенита, заблиста пред њима огледало велике реке. Исток нареди те сјаха-

ше, натераше коње у хлад- хростове шумице да се одмо- ре, а петорици војника с Ја- рожиром на челу повери да потраже бродове.

Стари Словен оде према Дунаву, остали ратници поле- гаше у хлад, чекајући.

Не прође ни сат, а заши- шта за њима. Из високе тра- ве подиже главу Јарожир, довуче се на све четири до полегалих другова и проша- пута:

— Туњуш!

Све поче гмизати, сви вој- ници задрхташе и збише се на ту реч. Раде скочи из тра- ве, као звер којој се прибли- жује плен.

— Доле! — заповеди Ја- ро- жир:

— Хуни се укрцавају у бро- дове! Црвени плашт лепрша се на ветру.

— Проклетство! шкргутну Исток. — Откуда иду? Да ни- су из градишта? Ишао је по Јубуници. Морана! Мој о- тац! На коње! Ниједан нека не умакне! Смрт им не гине! Јарожире где су остала че- творица?

— Сакрили су се у трсци. Тако сам наредио и доукао сам се сам да нас не би о- пазили.

— Добро си учинио! Нек свак себи изабере Хуна. Ко- лико их је Јарожире?

— Тридесетак, можда и ви- ше. Не знам тачно...

РУБИН ИДЕ ИЗ РУКЕ У РУКУ...

богатству Цејлона у драгом камењу — са- фирима, рубинима, ак- ваварину, турмалинима и ме- сечевом камењу — знало се још пре но што је први Ев- ропљанин крочио на ово о- стрво. Прича се да је још краљ Соломон слао експеди- ције на ово острво да би по- пунило своје ризнице. У сво- јим чувеним путописима Мар- ко Поло прича о рубину цеј- лонског краља „преко једног пеља дугом, беспрекорно чи- стом који је блистао неопи- сивом ватром“.

За Европљане је најчудни- ји начин продаје и куповине драгог камења на Цејлону: два човека у дугој белој оде- ћи и са црвеним фесовима на глави седе за столом. Они ра- зговарају о времену, послови- ма и политичкој ситуацији. То није ништа необично, јер пословни људи у читавом све- ту често воде сличне разго- воре. Необично је то што за вре- ме разговора наизменично за- влаче руке под шарену ко- цасту мараму што лежи на столу. Нека стара острвска иг- ра? Не, испод мараме обав- ља се посао чија вредност до- стиже понекад огромну суму новца.

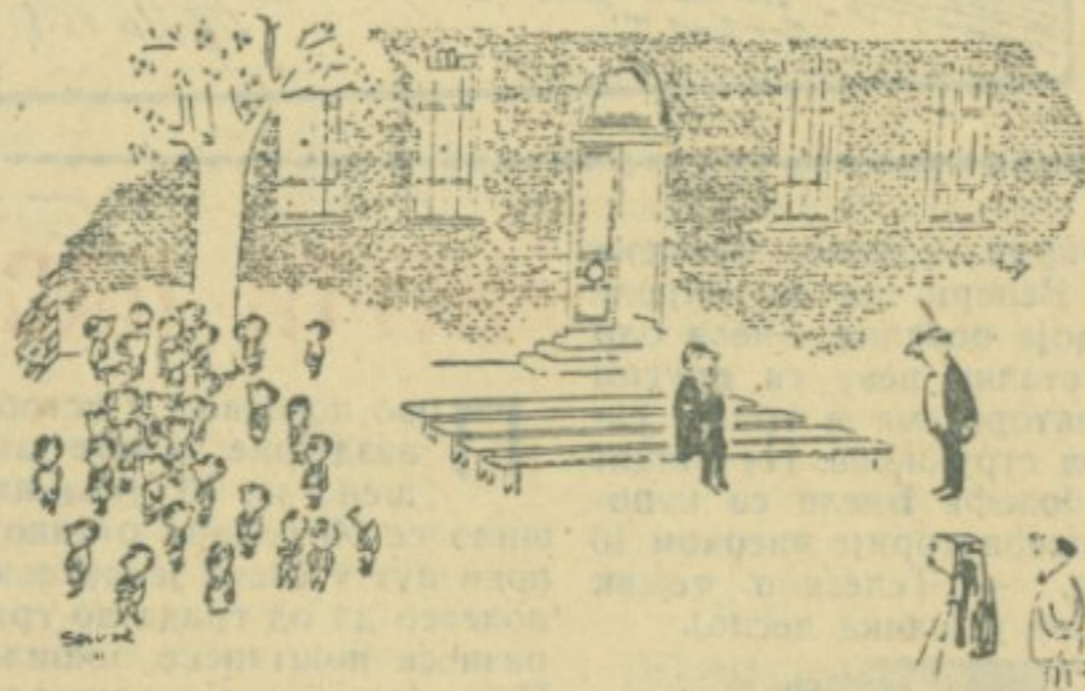
Мада на први поглед може да изгледа да један од њих продаје а други купује мач-

ку у шаку, није тако. Јер, ку- пац оцењује рубин не очима према његовој величини, бо- ји и тежини, већ према ње- говој топлоти.

Овај купопродајни ритуал вековима је остао исти. Само продавац зна како камен из- гледа, само га је он видео, он га не показује купцу. Прода- вац држи камен у затвореној шаци коју завлачи под мара- му, тек ту је отвара и доз- вољава купцу да га узме у ру- ку. Купац прислања прст на камен и опипава му топлоту. Јер, нерви његових руку о- сетљиви су као најосетљиви- ји инструменти за мерење. О- влашно опипавање рубина и — купац готово аутоматски региструје величину камена до најмањег делића једног карата.

Боље него модеран елек- тронски мозак он одређује ве- личину камена према топлоти којом овај зрачи. Према ста- ром ритуалу у разговор који се води о времену и полити- ци почињу да се уплићу по- нуде, као узгред изречене. Глас не сме да се подигне. Могу да прођу часови и ча- сови пре него што људи за столом постигну споразум ко- ји се потврђује чврстим, му- шким руковањем. Тек тада купац може да види рубин ко- ји је купио.

МАЛО СМЕХА

— ЗВАО САМ ВАС, ГОСПОДИНЕ ДИРЕКТОРЕ, ЗВОГ ТОГА ШТО НЕЋЕ ДА СЕ СЛИКАЈУ САМНОМ!

— МОЛИМ ВАС, ГОСПОЂЕ, НАСМЕЈТЕ СЕ!..

БЕЗ РЕЧИ

ЈАДНИЦИ

ПО РОМАНУ
ВИКТОРА ИГОА

НЕКОЛИКО ДАНА КАСНИЈЕ, КАД СЕ ПРЕДСЕДНИК СПРЕМАО ДА КРЕНЕ ДА ПОТРАЖИ КОЗЕТУ, ДОШАО МУ ЈЕ ЖАВЕР У ПОСЕТУ.

НЕ РАЗУМЕМ ВАС, ИНСПЕКТОРЕ ЖАВЕРЕ! ПОДНОСИТЕ ОС-ТАВКУ?

ДА, ГОСПОДИНЕ ПРЕДСЕДНИЧЕ! УЧИНИО САМ НЕ-ЧАСНО ДЕЛО! ПРИЈАВИО САМ ВАС ПРЕФЕКТУРИ КАО БИВШЕГ РОБИЈАША!

ШТА КАКО? И ШТА СУ ВАМ ОДГОВОРИЛИ?
БИО САМ ЛУДИ ПРАВОГ ЖАНА ВАЛЖАНА УХАПСИЛИ СУ НЕДАВНО! СУДИЌЕ МУ СУТРА, У АРАСУ!

ТАЈ ЧОВЕК ТВРДИ ДА СЕ ЗОВЕ ШАНМАТЈЕ А У СТВАРИ ЈЕ ЖАН ВАЛЖАН ТРОЈИЦА РОБИЈАША, ЊЕГОВИХ БИВШИХ ДРУГОВА ПРЕПОЗНАЛИ СУ ГА! И ЈА САМ ГА ПРЕПОЗНАО!

ЈЕСТЕ ЛИ СИГУРНИ У ТО, ИНСПЕКТОРЕ ЖАВЕРЕ?

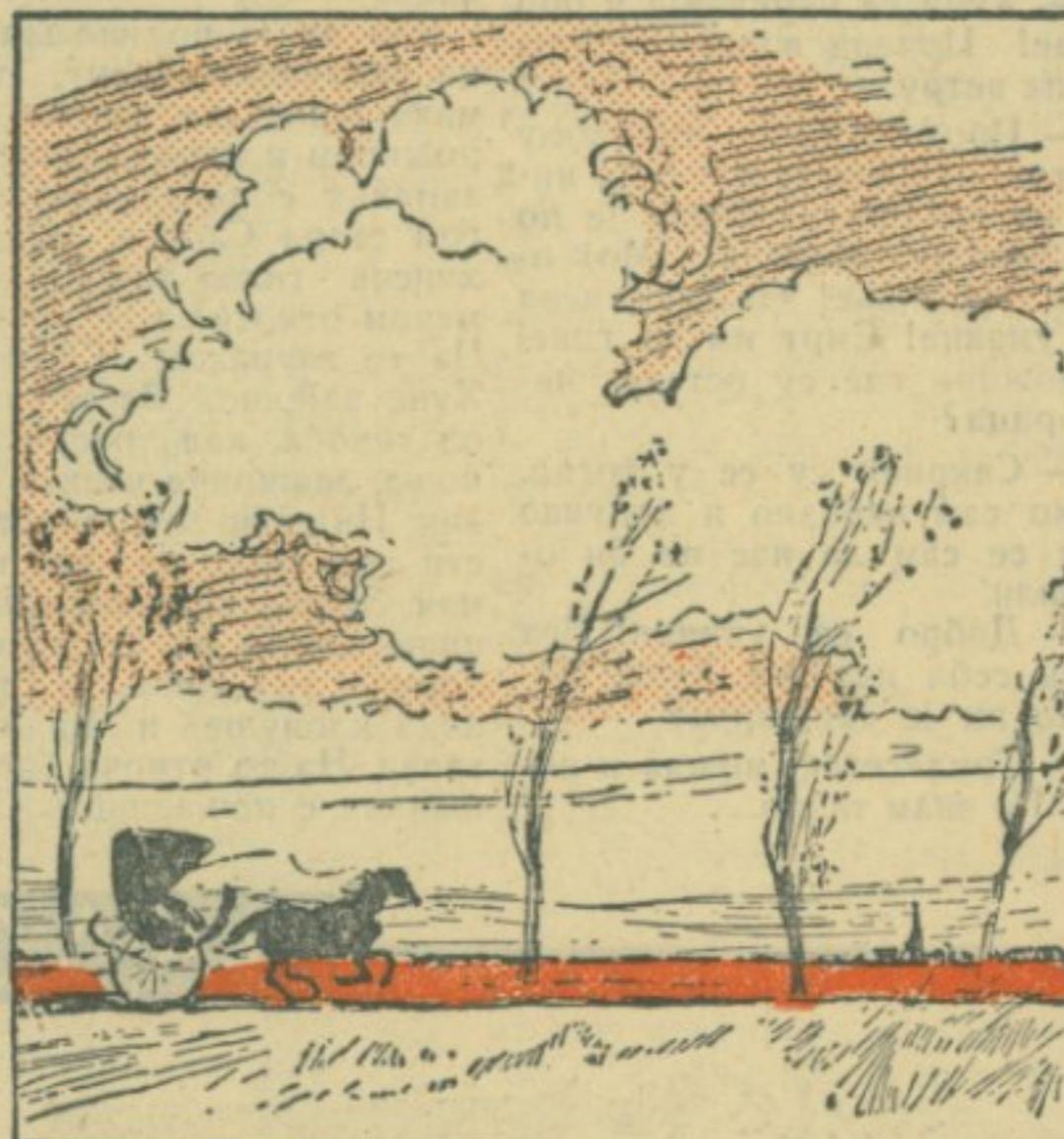
ЗАР САДА, КАДА САМ СПАСЕН, РЕХАБИЛИТОВАН? КАД ВИШЕ НИСАМ У СТАЊУ ДА ЧИНИМ ИШТА СЕМ ДОБРА? АЛИ, ЗАР ДА ДОЗВОЛИМ ДА НЕВИН ЧОВЕК БУДЕ ОСУЂЕН! АКО ДОКАЖУ ДА ЈЕ ЈЕДНОМ ВЕК БИО ОСУЂИВАН НЕ ГИНЕ МУ ВЕЧИТА РОБИЈА! ДА СЕ ПРИЈАВИМ? АЛИ, ЈА ЖИВИМ ПОД ЛАЖНИМ ИМЕНОМ... АКО СЕ ТО ОТКРИЈЕ И МЕНЕ ЧЕКА ДОЖИВОТНА РОБИЈА?

ОДЛУЧИВШИ СЕ НАЈЗАД, ОТИШАО ЈЕ КОД ЈЕДНОГ ИЗНАЈМЛИВАЧА КОЊА

ПОТРЕБАН МИ ЈЕ ДОБАР КОЊ И ЛАКЕ ЧЕЗЕ! МОРАО БИ ДА ПРЕВАДИ 20 МИЉА ЗА ДАН!

ДОВРАГА! ДВАДЕСЕТ МИЉА! ... ИПАК, ПОКУШАЈУ!

НИЈЕ ЛАКО БИТИ ДОБАР ГЛУМАЦ

Пре неколико година познатом француском глумцу „Откриће“ од Рене-Жан Клоа. Жан-Лују Бароу дато је на управу национално позориште „Одеон“ у Паризу. Баро и његова супруга, не мање позната глумица Мадлен Рено, представљају за милионе гледалаца читавог света синоним француског позоришта. Бароа називају „амбасадором“ позоришта његове земље. Кад није на турнеји по Америци и Азији, он се појављује и на позорницама у Паризу. Од позоришта „Јелисејских поља“ у Паризу начинио је експериментални студио у коме приказује савремена дела уз нову технику. Његови омиљени комади су „Са-

тенска ципела“ од Клодела и „Седам се својих представа и желим својим искуством да помогнем почетницима да би избегли грешке које сам ја чинио. Није лако постати добар глумац и режисер. У овом француском театру млади писци и талентовани глумци налазе себи одскочну даску за даља напретка — друга француска велика позоришта. Да би открио нове таленте Баро стално одржава пробае али и чита рукописе нових драма. Јер његова улога није само у томе да проналази младе глумце, него и да устроји позориште сутрашњице.

НА ЧЕЛУ ЛИСТЕ

У укупном улову морске рибе у свету Јапан учествује са једном петином и тако држи прво место. Сједињене Државе јако заостају за Јапаном — учествују са свега нешто више од 10 процената иако су друге по реду. За петама Американаца иду Кинези и рибари Совјетског Савеза. После њих долази Норвешка и јужноамеричке земље.

За последњих тридесет година улов морске рибе се удвостручио. Најважније подручје лова је североисточни Атлантиски са околним морима. За њим долази северозападни Пацифик. Ова два подручја дају више од једне четвртине читавог светског улова морске рибе од чега четвртина отпада на харинге и сардине.

У лову на китове водеће место имају воде Антарктика са преко

70% улова. Лов китова регулисан је међународним прописима тако да је утврђено колико се годишње сме уловити. Прво место заузимају ловци китова из Норвешке, Јапана, Велике Британије и Совјетског Савеза.

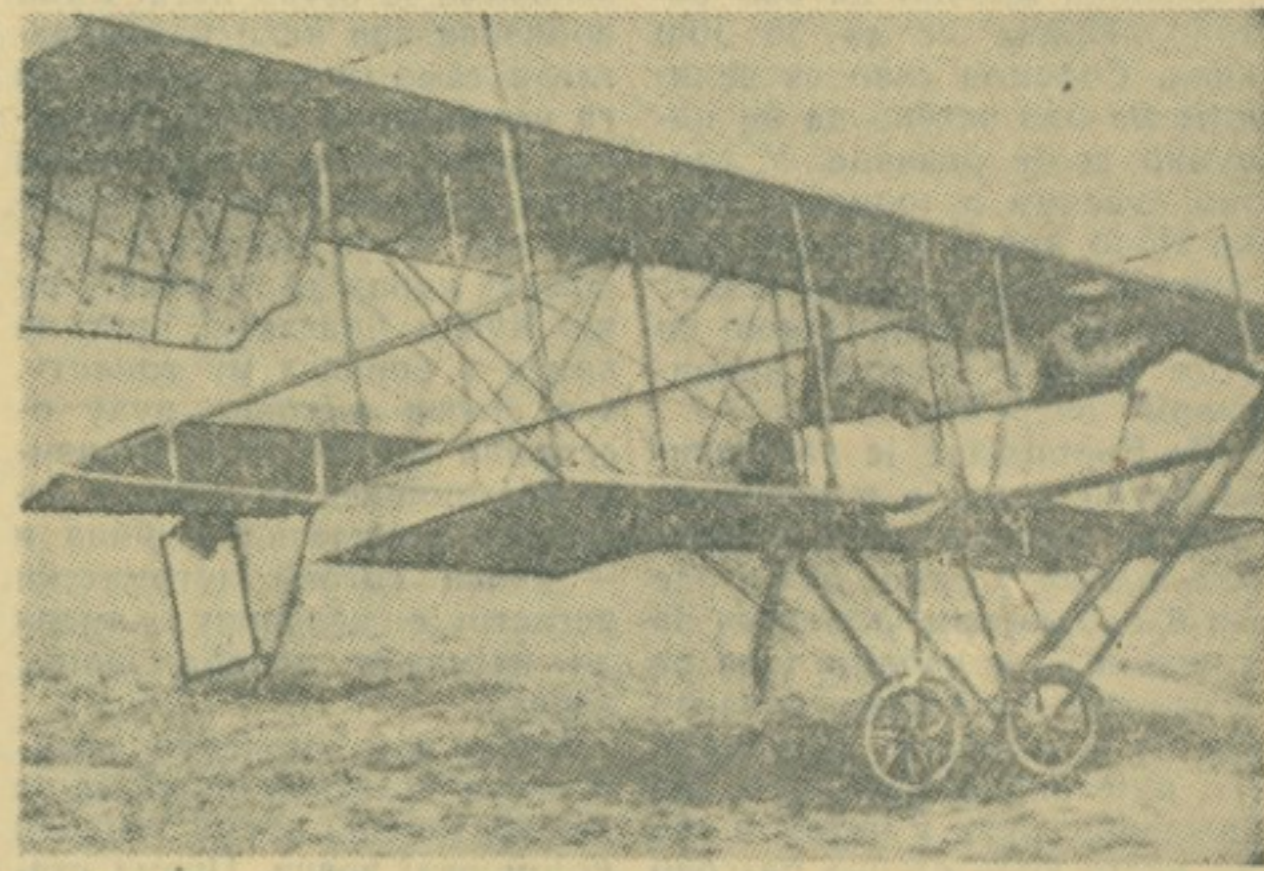
НЕОБИЧАН ХОБИ

да утврди колико времена треба Венери да се окрене око своје осовине. Биела одржава сталну везу са другим опсерваторијама а тражи савете од стручњака. На слици: Кућа Јозефа Биеле са куполом опсерваторије високом 10 метара. — Телескоп тежак једну тону (слика десно).

»ЖУТИ ПАС« први поштански авион

Прво поглавље у историји ваздушне поште завршено је: 10. јуна навршило се 50 година откако је први пут у свету један авион полетео да од града до града разнесе поштанске пошиљке. Прва поштанска ваздушна линија била је кружна и повезала градове Франкфурт — Дармштат — Вормс — Мајнц — Франкфурт. Први поштански авион „Жути пас“ обавио је свој први лет без компликација. Тада је један од заточника авијације која је тада тек била у повоју, рекао: „Овако брзо и поуздано преносење поште дозвољава нам да још сада кажемо да се не ради о некој спорској игрици: авиони на овом подручју представљају најлепше наде“.

„Жути пас“ кренуо је из Франкфурта на први лет са 20.000 поштанских карата и испраћен непрегледном мажом света која је погледима дуго испраћала мали авион: два крила и готово голим дрвеним костуром. У Дармштату га је дочека-

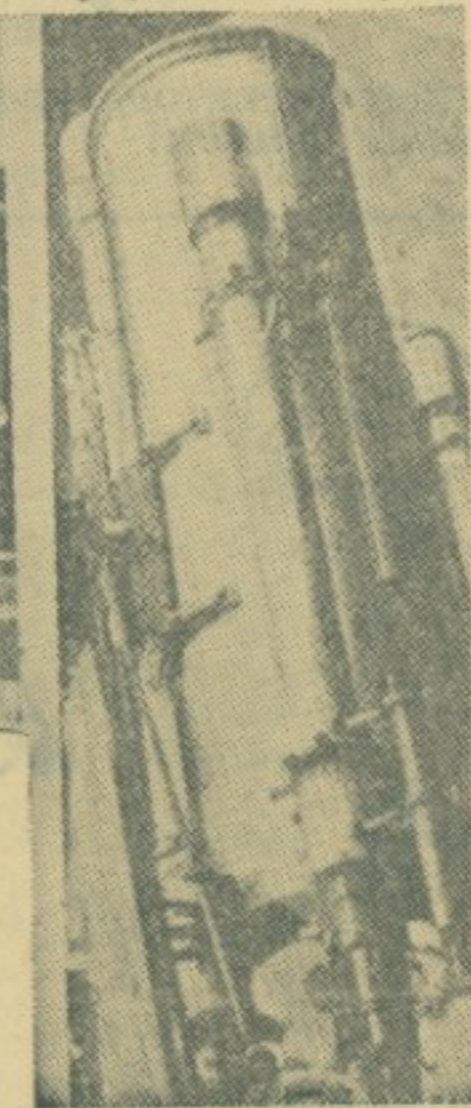

ло неколико хиљада грађана и читав оркестар поштара који су дували у старе поштанске рогове. Иста слика понављала се у свим градовима. Жута боја била је у Немачкој симбол поштанске службе. Због тога је и први авион који је понео поштанске пошиљке био, пре лета, обојен жуто. Народ га је одмах прозвао „Жути пас“ и то име

Многи аматер астроном би сигурно пребледео од зависти када би угледао опсерваторију коју је себи изградио Јозеф Биела у Анахајму у Калифорнији. Када је Биела хтео да оствари свој план обратио се разним немачким фабрикама.

Разочаран што од многих није добио ни одговор обратио се онда Токију. Тамошњи универзитет препоручио му је три стручњака који би могли да му саграде опсерваторију, која данас вреди 60.000 марака. Сада је први Биелин циљ

РЕЧНИК ВАСИОНСКОГ ДОБА

ВАН АЛЕНОВИ ПРСТЕНОВИ два прстена јаелектриса-них честица (брзих протона и електрона) који се налазе високо изнад екваторијалних области земље. Они су у тесној вези са земљиним магнетским пољем и ерупцијама које настају на Сунцу. Први прстен је на висини од око 5000 км а други преко 20.000 км. Њихово дејство на свемирске летилице производи радиоактивно зрачење које може да буде опасност за будуће космонауте. Име су добили по америчком финансијару Ван Алену који их је открио анализом података вештачких сателита.

ВАНГАРД САТЕЛИТИ енглески vanguard — извидница или претходница. Назив трију америчких сателита лансираних у 1958. и 1959. години. Служили су за физичка мерења услова у васиону. Теже од 1,5 до 20 кг. Лансирани су у високе, ексцентричне орбите, тако да ће још дуго кружити око Земље.

ВАСИОНСКА ПЛАТФОРМА за сада још неостварени пројекат вештачког сателита са посадом који би се стално налазио у орбити око земље и који би служио као база за даље летове. Изградња оваког објекта представљаће изванредно сложен проблем.

ВЕНЕРА планета сунчевог система која се највише приближава Земљи. На небу је јасно видљива и назива се звезда Даница. Ближа је Сунцу од Земље а по величини и тежини је нешто мања од ње. Површина планете је стално прекривена густим облацима тако да се ништа не зна о њеној површини, па ни брзина којом се планета окреће око осе. Последња мерења температуре Венерине површине дају вредност од 300°C.

ВЕНУСЊИК совјетска летилица упућена у правцу Венере. Лансирана је фебруара 1961. године из сателита који је кружио око Земље. Летилица је била у близини Венере крајем априла те године, али је још раније изгубљен радио-контакт са њом. И поред овог неуспеха, сматра се да је ово највеће достигнуће ракетне технике до данас. (Наставиће се)

УДРУЖИВАЊЕ РИБА И МОРСКИХ ЈЕЖЕВА

За време једне експедиције по Индијском океану један немачки биолог је открио нови случај симбиозе: удруживање ради узajамне користи једне врсте морских јежева званих „Diadema“ и риба врсте „Siphamia versicolor“. Посматрајући морске јежеве овај научник је приметио да се они скупљају и пењу један на другог правећи тако неку врсту пирамиде. За то време рибице требе оне јежеве који су им приступачни. Ако се приближи и најмања опасност за ри-

бе ова пирамида морских јежева им послужи као сигуран заклон. Кад је са овим јежевима и рибама правно опит у акваријуму научник је приметио да рибе напуштају свој пирамиди заклон чим падне мрак и почињу да тумарају околно. Али чим се акваријум осветли оне се враћају у њега.

Највећа термичка централа у Европи

Ускоро треба да почне изградња највеће термичке централе у Европи, у Кокакову у московској области. Са својих 2.800.000 киловата снабдеваће предузећа, градове и села у области Москве, Лењинграда, Калињина, Смоленска, Костроме и Вологде у Совјетском Савезу. За једну годину ће произвестидесет пута више струје него све електричне централе у Русији 1913. године.

Овај нови циновски произвођач енергије радиће на гас који ће црпи из Шебилина у Украјини и трошиће га око 4 милијарде кубних метара годишње.

Пилићи из кућија

Немачке домаћице су углавном измениле навике. Све чешће се њихови јеловници састоје од готових или полу-припремљених јела. Не само да се пет милиона запослених жена оријентисало на овакву исхрану, већ и „професионалне“ домаћице олакшавају себи посао. Најчешће се купују смрзнута јела у конзервама, готове супе и сосови. Потрошња смрзнуте рибе повећала се са 3.600 тона у 1959. години на 5.100 тона у 1961. У истој години су Немци купиле 25 тона печене живине упаковане у кутије, док се потрошња припремљене говедине удвостручила за последњих пет година.

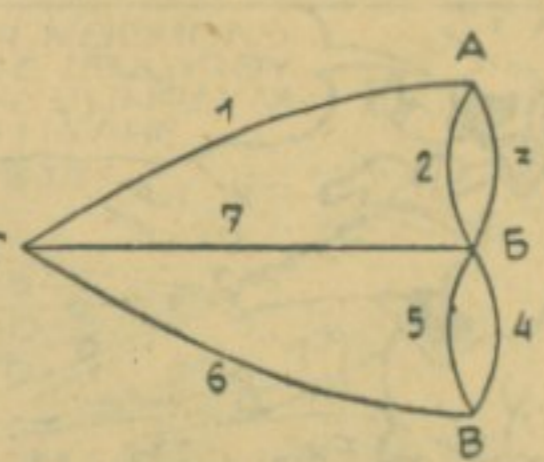
Кроз Калињинград, у западном делу Совјетског Савеза, протиче река Прегел. У том делу реке налазе се два острва која су са обалом и међусобно повезана са седам мостова, као што показује слика 1.

Сл. 1

Неки Калињинградани је пре више од двеста година поставио својим суграђанима питање: да ли се може у једној шетњи прећи преко сваког моста само по један пут.

Свима се на први поглед

Сл. 2

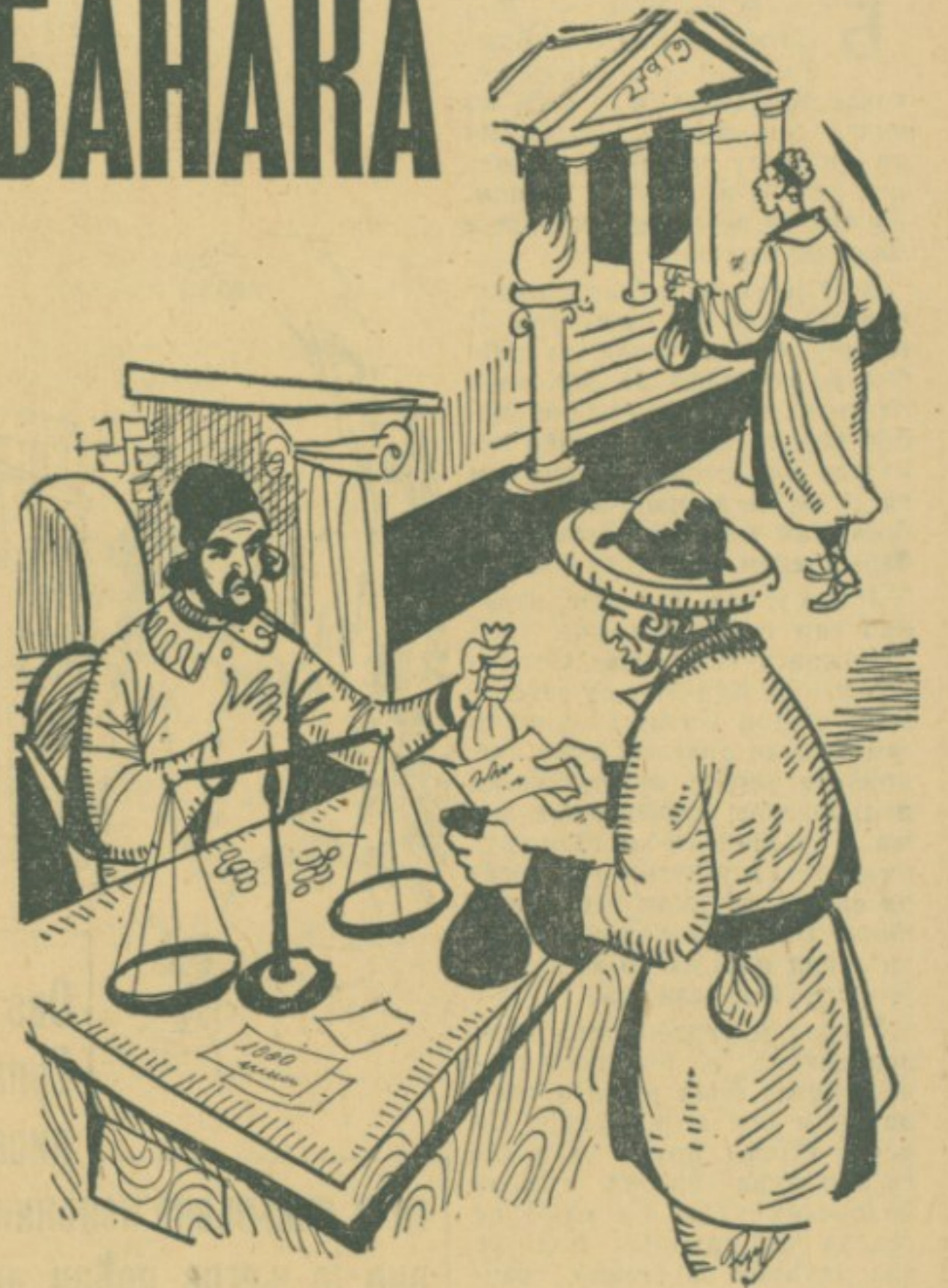
учинио да је могућно и сваки је помислио: потребно је само неколико пута стрпљиво и пажљиво покушати па

ће се пронаћи начин. И многи су покушали — али узалуд. Питање прелаза преко калињинградских мостова убрзо се надалеко чуло. Заинтересовао се за њега, 1736. године, велики швајцарски математичар Леонард

Ојлер (1707—1783). Он је најпре показао да је то питање сасвим исто као и ово друго: да ли се може нацртати фигура као на слици 2 једним потезом оловке али да се она не одваја од хартије и да се ниједан део линије не пређе два или више пута, већ само једном. Ојлер је, дакле, најпре показао да се шетња преко калињинградских мостова може остварити ако се и нацртана фигура на наведени начин пређе оловком.

Тачкама А и В обележене су обале реке, а тачкама Г и Б острва у реци, док линије представљају мостове. Слика 2 приказује геометријску фигуру па је Ојлер и питање прелаза преко калињинградских мостова увео да распрши и реши као геометријски проблем. Математичким расуђивањем доказао

Нови догађаји на Њујоршкој и другим берзама поново су у први план истакли улогу крупних банака и капитала. Није зато на одмет да се укратко осврнемо на историјат банака

мењачи. Они су вршили размену једне валуте за другу и били претходници данашњих мењача. Касније су се појавили поново прави банкарски који су се назвали „кампсор“. И сама реч банка долази од италијанске речи banco — клупа по којима су „кампсорес“ и стављали зелене прекриваче и држали новац, регистар и друге пословне књиге.

У средњем веку пословање банака било је дуго ограничавано црквеним прописима. Сви они који су на позајмљени новац узимали камату сматрани су грешницима. Цареви Константин, Теодосије, Валентијан и Аркадијус донели су слободније прописе и озаконали наплату интереса. Већ у дванаестом веку у Европи није било ни једног банкарског закона који није живео од наплате камата. Оне су чак постајале веома високе тако да су морали да се донесе прописи којима се кажњава лихварство.

Иако је банкарство поново почело да цвета у средњем веку оно је дуго било прогњено од цркве и појединих владара. Тако је папа Филип IV 1291. године протерао италијанске посреднике из Француске. Године 1340. то је учинио и енглески краљ Едвард III, али су се они после десет година поново вратили у Енглеску и то на захтев и под

заштитом папе. Нешто касније опет су били протерани. Међу банкарима средњег века најпознатији су били Флорентинци. Трговачке куће као што су биле Барди, Перучи и нарочито Медичи, образовале су велика породична банкарска друштва — уједињавале читав породични капитал. Њихов посао је превазилазило обично финансирање крупних трговачких послова — они су се мешали у политику и господарили једном половином Европе. Имали су своје новчане центре у Европи, Азији, Африци и финансирали ратове, подржавали ривале међу познатим породичама и помагали трговину са далеким земљама Азије.

За флорентинским банкама нису заостајали ни Венецијанци који су такође кредитирали ратове на Леванту и били добро познати по шпекулацијама. Овакви послови нису доносили само богатство него и велики ризик. Када је енглески краљ у 14. stoleћу одбио да плати банкарским кућама Барди и Перучи баснослован дуг од 3.365.000 златних флорина, дошло је до краха многих трговачких и банкарских друштава. На сцену је онда ступила Тоскана, у којој се банкарство веома брзо развило и заузело прво место у свету.

Браћа Лоренцо и Ђулиано Медичи основали су 1461. године прво банкарско друштво са капиталом од 12.000 флорина које је већ 1475. године било у стању да краљу Едварду IV да зајам од 30.000 флорина. Златно доба банкарских друштава био је 15. век. Велике банке нишале су у Венецији, Ђенови, Напуљу, Милану и другим градовима. „Банка ди Наполи“ је најстарија кредитна институција у Европи. У 17. stoleћу у Сијени је организовано банкарско предузеће „Монте деи Паши“ које се у 19. веку разгранало у низ банака широм Европе, познатих и дан-данас.

У средњем веку банкарске послове је пратила и меница. Најстарија позната меница из тог доба, пронађена у Ђенови, носи датум 1207. године. Први протест менице, преко једног нотара, такође је био у Ђенови.

У вези са овим ево два питања на која треба тачно одговорити:
1. Када не би постојао мост 3, или када истовремено не би постојали мостови 3 и 4, да ли би се једном шетњом могли прећи остали мостови, али да се сваки од њих пређе само једанпут?
2. Могу ли се фигуре

У СВЕТУ БРОЈЕВА И ФИГУРА

ЗАДАТАК О ПРЕЛАЗУ ПРЕКО СЕДАМ МОСТОВА

вањем разних фигура које имају чворове дошло се до закључка: фигура се не може прећи једним потезом оловке а да се она не одваја од хартије и да се ни једна линија фигуре не пређе више од једанпут — ако фигура има више од два непарна чвора. Таквим особинама фигура, као и другим сличним, бави се топологија. Фигура на слици 2 има четири непарна чвора, зато се она не може нацртати једним потезом оловке па је према томе немогућно остварити и шетњу преко калињинградских мостова.

У вези са овим ево два питања на која треба тачно одговорити:

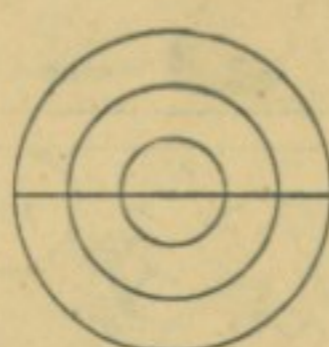
1. Када не би постојао мост 3, или када истовремено не би постојали мостови 3 и 4, да ли би се једном шетњом могли прећи остали мостови, али да се сваки од њих пређе само једанпут?
2. Могу ли се фигуре

је да се фигура на слици 2 не може нацртати на помешану хартију, а самим тим, дакле, да није могућно остварити ни наведени шетњу преко калињинградских мостова.

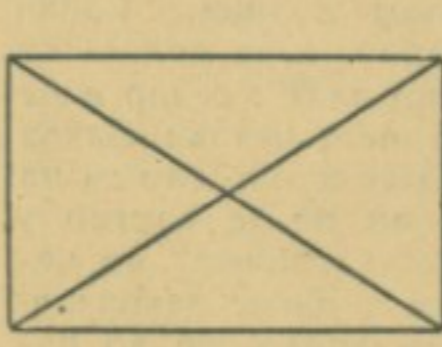
Оно што је у први мах изгледало могућно дубља математичка расуђивања су показала да се на то одговара само — не!

Питање прелаза преко калињинградских мостова забележено је у историји математике као значајан проблем. Оно је подстакло и допринело да се развије топологија, једна важна грана математике, која данас игра велику улогу у разним математичким теоријама.

На слици 2 уочавамо тачке А, Б, В и Г и примећује-

Сл. 3

Сл. 4

мо да из тачке А, В и Г полазе на разне стране по три линије, док их из тачке Б полази пет. Те тачке се зову чворови фигуре. Ако из чвора полази непаран број линија, каже се да је чвор непаран, а ако полази паран број линија, онда је чвор паран. Геометријским испити-

представљене сликом 3 и 4 нацртати једним потезом оловке а да се она не одваја од хартије и да се ни једна линија фигуре не вуче двапут?

Једна од тих фигура може се тако нацртати, а друга не. Која је то? Покажите како се то црта.

Загрејани тапети

На технолошком институту у Москви направљени су тапети од полимера који су добри спроводници струје. У унутрашности ових тапета налазе се металне електроде начињене у облику трака широким око 2 см. Електроде су пресвучене слојем изолованог, вулканизованог и незапаљивог каучука.

Довољно је да се ови тапети залепа на зид неке собе и укључи струја па да се у соби осети пријатна топлота.

Ове траке-електроде могу да се уграде и у покретне делове намештаја као што су паравани и мали ормани.

Први примерци ових тапета су са успехом испробани у вагонима за спавање.

Ипак нека корист од магле и кише

Два научника из Лос Анђелоса су запазила једну интересантну појаву: да су мишеви који живе у атмосфери пуног дима и магле мање осетљиви према вирусу грипа. То је прва корист од „смога“, како се назива ваздух загађен димом и маглом, који сваки даном услед пренасељености постаје све тежи за удисање.

Било је то 1879. у Доу Ситију, у Канзасу. Важно, како то додикује четрнаестогодишњем дечаку, ко рачао сам крупним корацима по тротоару од дасака са својим рођаком Вајтом Ерпом, једним од легендарних јунака Далеког запада.

Вајт је уживао глас славног човека иако је имао тек 31 годину. Откако знам за себе био је мој идол. Ја сам, лепо развијен за своје године, добро владао коњем и имао искуства око стоке. Молио сам га да ми негде нађе место каубоја, али ми је саветовао да бар сачекам петнаесту годину.

Једно јутро, пре зоре, извукао сам се из постеље, узео дилижансу за Канзас Сити и сео у воз. Кад смо се зауставили у Доу Ситију, угледао сам фасаду дрвених кућа, покривене терасе са стубовима и диреке за привезивање коња. У даљини се кретала група од хиљаду дугорогих говеда засута облаком густе прашине. Био је то прави Далеки запад онај за којим је моје срце увек чежнуло.

У град је стигао само један воз дневно и половина становништва била је на ногама да види оне који путују. Са десне стране пруге уздизала се као кућа висока гомила бизонских кожа на којој су седела два каубоја. Кад се воз дахнути зауставио, каубоји су стали да кличу и да пуцају из револвера у небо.

Вајта сам одмах препознао. Висок и витак, дугих танких бркова, са шакама на боковима, носио је за појасом колт.

— Здраво Цору! — рече пробијајући се кроз гомилу. Знао сам да нећеш преварити.

Пошли смо према „Доу хаузу“, свратишту у коме је становао кад, баш пред кафаном „Алхамбра“, заћута у пола реченице. Погледах унаоколо: осим грађана покрај кућа на друму нигде никога, изузев усамљеног коњаника у каубојском оделу који нам је ишао у сусрет.

— Тексас Цек, — рече уздржано Вајт. Заклео се да ће убити првог чувара реда на кога наиђе у Доу Ситију.

За трен ока улица постаде пушта. Коњ са каубојем прилазио је крупним кораком. На одстојању од стотинак метара он начини полукруг, нагло се срзоа низ седло, али на супротну страну, и у руци му блесну револвер. Потпуно се закљонио телом коња, као

ВАЈТ ЕРП

што чине црвенокошци, тако да му се видело само чело и пред њим уста циви.

Чим је Тексас Цек начинио полукруг Вајт је предсетио шта се спрема. Енергичним покретом руке гурнуо ме је у врата „Алхамбре“ и да се нисам чврсто ухватио за довратак лежао бих као врећа на поду. Цела битка се одиграла у размаку од три хица. Кад је метак Тексас Цека ударио у рагастов, Вајт је извукао и откочио колт. Други хитац је прозвиздио кроз ваздух, и Тексас Цек се срзоа у прашину главне улице.

Тако је ишчекао један од осам људи које је мој рођак ликвидирао у току стотинак окршаја на Далеком западу.

Вајт Ерп је рођен 1870. у Ламару, где се оженио, али је већ после неколико месеци остао удовец јер је тифус пустио овим делом Сједињених Америчких Држава. Тај губитак дубоко га је потресао. Не налазећи мира у кући, појачао је коња и отишао на Запад, у данашњу Оклахому где се запослио у групи топографа као ловац дивљачи. Убрзо је стекао углед човека без страха и мане, брзог и непогрешивог стрелца. Градњих Вичита а потом Доу Сити после дугих наговарања и молби придобили су га да се запосли као чувар реда на овом великом узбуркном тлу отимача стоке, коња и поште.

Доу Сити био је крајња железничка станица на прузи за Санта Фе и главно трговачко место за продају скупоценог бизоновог крзна. Тула су стално пролазила крда дугорогих стоке која су из Тексаса одлазила на летње испаше Канзаса, Небраске и Колорада. То је била раскрсница на којој су се укрштале стока и крзно са пушчаном ватром. Вечито на врху кратера, мир су звезди да успоставе само два данас легендарна човека Вајт Ерп и Бет Мастерсон.

Убрао пошто сам допутовао, рођак ми је обезбедио службу каубоја на ранчу Бар у Симаронској долини. Сваки каубој морао је да донесе са собом „свој алат“: седло и револвер са шест метака. Захваљујући Вајту купио сам га на кредит а он ме је упутио у „вишу школу гађања“ на чему сам му и данас захвалам.

Нисам га видео све до наредног лета када сам дотерао крдо у Доу Сити. Већ првог дана дала ми се прилика да сазнам каквом се муњевитом брзином хвата оружја. Пошли смо на доручак и корачали по дрвеном тротоару који је одјекивао, када чух иза себе глас:

— Окрени се и брани! Ски нућу те!

За трен ока окренуо сам се и угледао човека у каубојском оделу, раскораченог и са упртим револвером, спрем

ног да пуца. Али није имао времена ни да притисне обарац. Док сам окренуо главу Вајтов револвер је скљочнуо и зрно је озледило нападачево раме. Овај је одскочио пре

ма трему куће и обгрлио дрвени стуб да не би пао. Мој рођак ми даде знак и ја му помогах да рањеника однесе мо доктору Симпсону који га је одмах преврио.

Углед Вајта Ерпа није давао мира оним најхрабријима који су желели да се са њим опробају у стрељачкој вештини. Други су хтели да му се освете што су због њега неку ноћ провели у бујари, трећи су желели да се тако прочују.

Клеј Алисон, велики извозник стоке из Колорада, био је одличан стрелац. Међу својим каубојима је држао људе који нису били најчистије прошлости. Зато што није имао никаквих доказа у рукама, Вајт би их којипут кажњавао за незаконито ношење оружја у отменом и мирном кварту Доу Ситија. Пошто су се због тога већ више пута споречкали, Алисон је јавно рекао да ће се осветити Вајту.

Никад нећу заборавити оно топло јутро када се Алисон појавио на коњу у главној улици нашег града. Висок 183 сантиметра, обучен сав у бело и црно, са огромним сомбрером и дубоким чизмама, јахао је, за мене дотле невиђеног црног пастува. На чизмама је носио велике, сребрене мексиканске мамузе. Скочио је са коња и лено се одгегао у бар „Дугачка грана“.

— Или пробуди Вајта! — наредио ми је Бет Мастерсон. — Реци да је Клеј дошао.

Такву сте сцену гледали хиљаду пута у вестернима. Дечак малчице подиже шешир и јурну колико га ноге носе да обавести главног јунака. То сам урадио ја. Одјурно сам до куће, устрчао прескачући по четири степеника и као ветар улетео у собу.

Мој рођак је радио до пет ујутру и спавао је као заклан.

— У граду је Клеј! — повиках.

Он ме погледа и зевну. Лагано устаде, узме да се брине и потом навуچه чакшире. Стављајући опасач са револвером рече:

— Хајде да нешто презалогимо.

У кафани сам се гресао на столицу од страха док је Вајт спокојно доручковао.

Напустили смо ресторан и упутили се према „Дугачкој грани“. Улица је била потпуно пушта, али су одасвуд гледале радознале очи грађана склоњених иза бусије. На стотину метара од бара Алисон изиђе на улицу окружен својим људима а Вајт му лагано приђе.

— Тражио си ме, Клеј?

— Слушај, Ерп, сувише си груб са мојим људима.

— Ја тако не мислим.

— Затвараш их без разлога.

— Никад без разлога, Клеј.

После дугог ћутања и узјамног меркања, Вајт настави:

— Клеј, ако немаш више ништа да ми кажеш, учинићеш ми задовољство да се сместа изгубиш и да те овде више никад не видим.

За време овог дијалога Алисонови људи, упола закљоњени стубовима, били су спремни на отварање ватре. Од наших је само Бет Мастерсон стајао иза прозора бербернице са напереном двошечком. Опет је настао тајач и тек после неколико секунди дугих као stoleће, Алисон окрете леђа, појача пастува и заувек напусти Доу Сити.

Живот Вајта Ерпа био је готово сваког дана испуњен оваквим сусретима. Колико је био храбар толико је имао и среће, јер „зрно га није хтело.“

Њихова оријентација

Један зоолог са Калифорнијског универзитета је утврдио да млади пловани ако се увек воде да пију воду у правцу којим се креће компас, науче да сами нађу тај правац помоћу звезда и сунца. Правио је дуге опите са њима на тај начин што је затварао једну врсту дивљих пловки и врсту ситних патака у један кружни кавез са високим зидовима. Једини отвор је био према небу. Пошто им је било ускраћено да пију воду неколико часова, намеште на је једна посуда са водом у једну од дванаест преграда око кавеза. Чим су пловке и патке научиле да се оријентишу ка истоку полазиле су увек на ту страну ако се из кавеза сунце видело или ако је небо, осуто звездама, било довољно светло.

На основу овога закључено је да постоје астрономске тачке према којима се птице селнице управљају.

БНМ и БУМ
by JOE MUSIAL

ОДОСМО ДА ИГРАМО ГОЛО, МАМА!

ОДЛИЧНА БЕЖЕБА ЗА ЗАРАЂЕ!

ТО ЈЕ ДА ПУКНЕШ ОД СМЕХА!

ПРИЈАВЉУЈЕМО СЕ ЗА СКУПЉАЊЕ ЛОПТИЦА!

ЗАР БЕЗ ВАС НЕ МОЖЕМО НИ ОВДЕ?

ГУБИТЕ СЕ ЗАЈЕДНО СТИМ ТРАПАВКОМ!

УРА!

ДОВОЉНО ЈЕ ДУБОКА... САД ИЗРУЧИ ЛОПТИЦЕ!

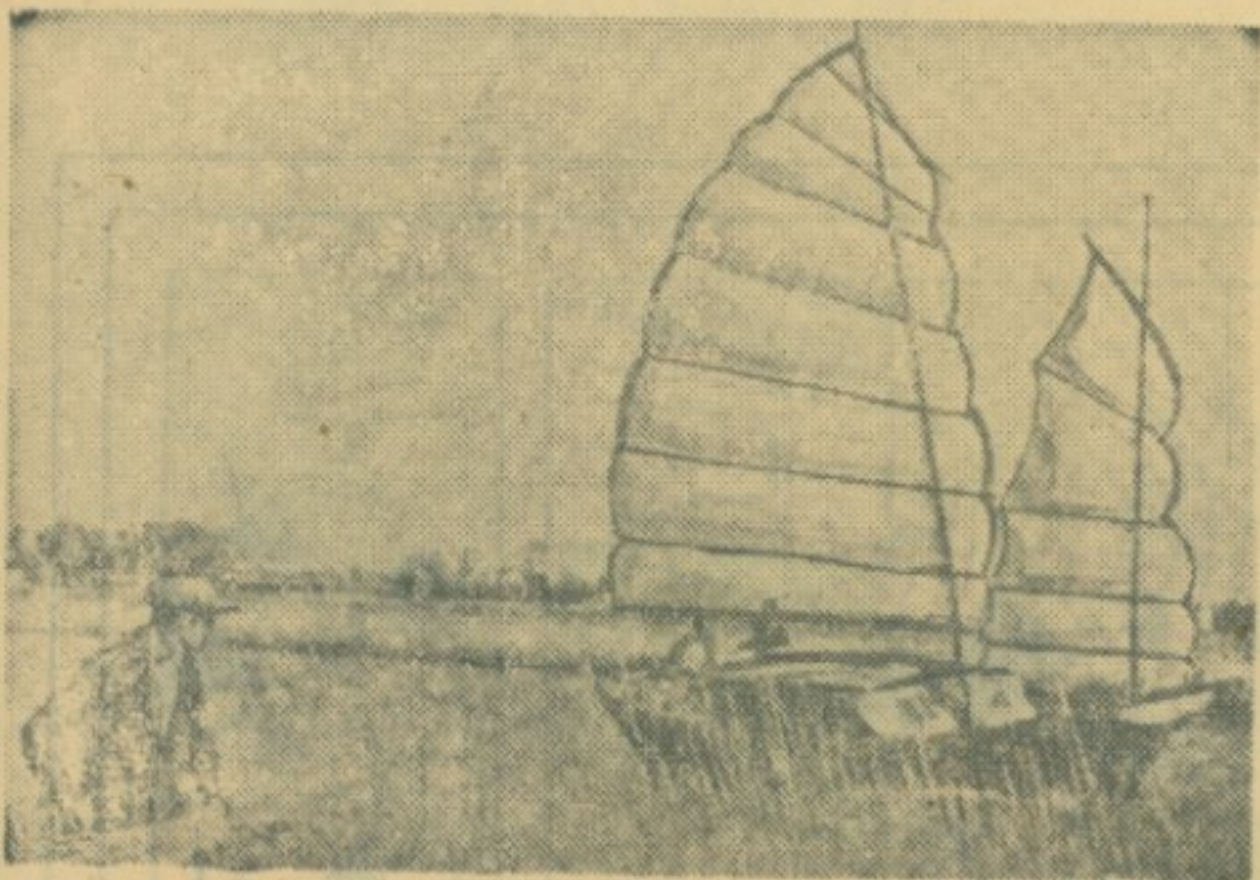
АХ... ПЕРФЕКТАН ПОГОДАК!

ХЕЈ, ШТА ЈЕ ОВО? НЕ МОГУ ДА ДОХВАТИМ ЛОПТУ?

ДОЛАЗИМО ВАМ У ПОМОЋ С ТРАПАВКОМ!

ХМ! И ВЛОН МОЖЕ ПОНЕКАД ДА БУДЕ КОРИСТАН!

СЛОНОВИ НЕ ЗАБОРАВЉАЈУ УВРЕДЕ! ЗАР ТО, ВИ МУДРИЦЕ, НИСТЕ ЗНАЛИ?

КИНЕСКА ЦУНКА НА ЕНГЛЕСКОЈ РЕЦИ

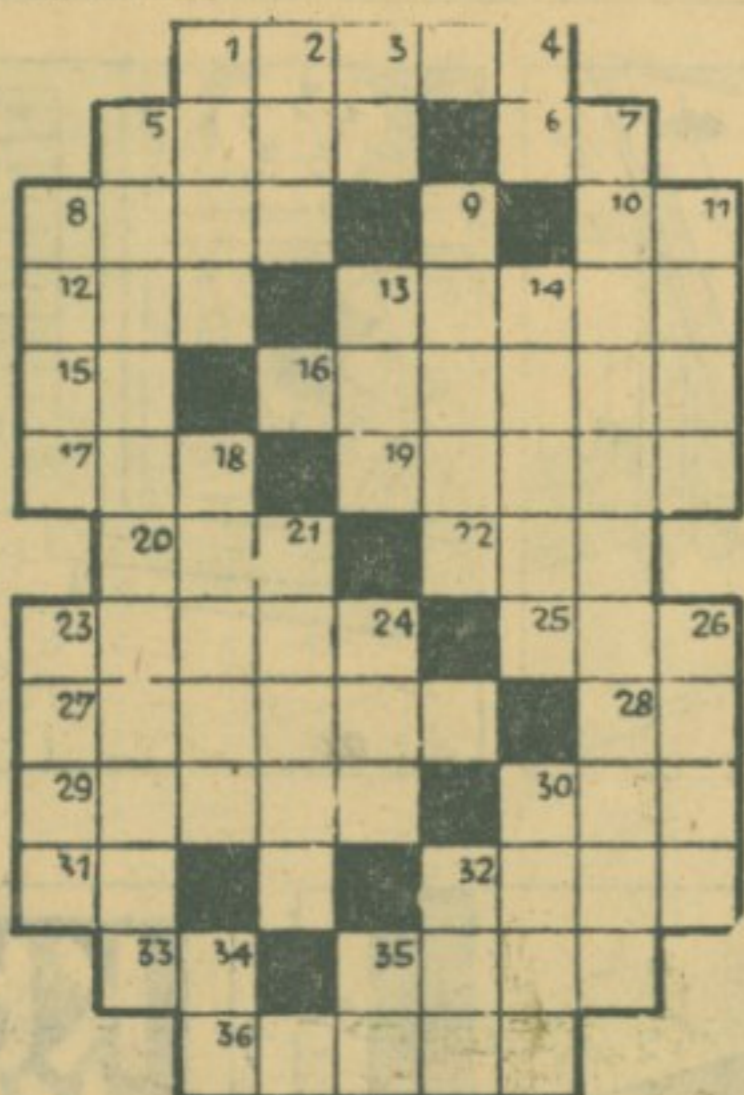
Два британска студента отишла су у посету — један своме оцу а други брату који раде у Хонгконгу. Ту су заједнички купили једну кинеску цунку на једра и затим је превезли у Енглеску. Сада, за време школског распуста који је у Британији већ почео — једре са својим друговима по енглеским рекама.

ГРОБ АЛКИБИЈАДА

Група немачких археолога је открила гроб познатог античког војсковође Алкибијада Пуна четири месеца су они на ратничком гробљу у градињу Керамикос између Атине и Пиреја, утврђивали да ли је то баш гроб овог атинског ратника.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) аутор књиге „Писма непознате жене“; 2) врста листа; 3) першун; 4) велика физкултурна приредба; 5) мера за површину; 6) највећи сисар; 7) врста палати; 8) иницијали енглеског књижевника („Идеалан муж“); 9) енглески књижевник („Звезде гледају с неба“); 10) прилог за време; 11) француски филмски режисер („Четири стотине удараца“); 12) роман Е. Золе; 13) придевска заменица; 14) цртани роман; 15) пољопривредна алатка; 16) место у коме је закључен споразум између Француске и Алжира; 17) негација; 18) алкохол но пиће; 19) јединица за силу у систему мера; 20) кост; 21) енглески књижевник („Улус“); 22) показна заменица; 23) француски сликар (Едгар); 24) један књижевни род.

Усправно: 1) део биле; 2) проналазач парне машине; 3) права; 4) хемиски знак за галијум; 5) роман Ч. Дикенса; 6) једна од САД; 7) енглески књижевник („Алванхо“); 8) примери; 9) превремено; 10) страна мушко име; 11) драги камен; 12) личност из дејчеј романа Ј. Ларе; 13) град у Француској; 14) мање насеље ван града; 15) двоје; 16) енглески ситан новац; 17) врста пса; 18) прерађевина од воћа; 19) предлог; 20) афирмација.

13) НК; 14) нит; 15) ал; 16) Куба; 17) река; 18) рез; 19) ала; 20) Горки; 21) Реа; 22) оро; 23) УАР; 24) Бернар Шо; 25) ам; 26) ана; 27) Ипан; 28) Мажуран; 29) Ланос; 30) каша; 31) Аша; 32) тен.

Усправно: 1) Гонкур; 2) Ема; 3) ма; 4) ав; 5) Рур; 6) алпака; 7) тенк; 8) сви; 9) Фала; 10) Назор; 11) трака; 12) бег; 13) Ели; 14) Ренан; 15) Среман; 16) Нашице; 17) обала; 18) ор; 19) уд; 20) роман; 21) нос; 22) рак; 23) оа; 24) ат.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) тем; 4) ара; 7) Томас Вулф; 10) Ена; 11) рга;

85 ИНЖЕЊЕРСКИХ ШКОЛА

У Западној Немачкој данас ради 85 високих школа за образовање инжењерског кадра. Од 1956. године број школа је порастао за 11 а број студената се попео од 30.000 на 40.000.

Међу оволиким школама за инжењере — 29 припрема инжењере машинског смера а 28 грађевине. Једанаест школа даје инжењере оба смера, а 8 инжењере текстилне струке.

ПРЕКОРАЧЕНА ГРАНИЦА ОД 3 МИЛИЈАРДЕ

Према званичној демографској статистици Уједињених нација у прошлој години је број становника наше планете премашио цифру од 3 милијарде. Средином 1960. године на земљи је живело 2.995 милиона људи док је крајем прошле године тај број износио за 1,8 процената више.

Највећи пораст становника је забележила Јужна Америка јер је просечан пораст у овом раздобљу износио 2,7 процената. У Азији, без Совјетског Савеза, живи више од половине становништва земље. Најгушће је насељена Европа јер у њој просечно на једном квадратном километру живи 100 људи. Најненасељеније су Канада, Аустралија и Исланд са просечно два становника на квадратном километру.

НОВ ДИКТАФОН

Магнетофон и диктафон у многоме су поједноставили преношење изговорених речи на папир.

Стручњаци у научно-истраживачком институту Државног комитета министарског Савеза СССР за аутоматизацију и машиноградњу успели су недавно да конструишу нов тип магнетофона. Довољно је да се притисне на дугме па да се забележене речи пренесу на писању машину.

Истовремено коришћење два оваква магнетофона омогућује да се материјал одштампан непосредно после завршетка какве конференције или саветовања.

Помажу само драстичне казне

Сви возачи у Норвешкој код којих је прегледом крви утврђено 0,05% алкохола, осуђени су на затвор од 21 дан. Казна се смањује на седам дана једино онима који пристану да то време у затвору проведу само о хлебу и води. После ове одлуке Осло је напустио извештај број људи који су се касније позивили знатино омршавели. Да би одстранили сумњу тврде да су одмор провели у Швајцарској и на Канарским острвима.

УЗ АСИСТЕНЦИЈУ ЦЕЗА

У Западној Немачкој се не боре само биоскопи и позоришта за што већи број посетилаца. Криза је захватила и цркве, јер их све мање верника посећује. Нарочито се смањује број младих људи, који више воле игранке и забаве. Да би привукла вернике евангелистичка црква у Штутгарту је ангажовала један диксиленд ансамбл који концертира за време службе и својим мелодијама замењује побожне песме.

ЗАБРАЊЕНО...

На захтев Удружења за заштиту животиња јужноафричка влада је недавно донела пропис којим се предвиђа оштро кажњавање лица која муче животиње. За овај нехуман поступак предвиђена је казна — шест удараца батином Али док су четвороношци стекли заштиту, расна сегрегација и прогањање обојених лица ужива пуну заштиту владе.

КРАЈЕМ ОВОГ ВЕКА ЉУДИ ЋЕ ЖИВЕТИ 120 ГОДИНА

У чланку објављеном у часопису Америчког лекарског друштва изнесене су смеле, али можда и сасвим остварљиве претпоставке о дужини човековог живота крајем XX века. Ако се искорене инфекције, пронађе лек против рака и успори напредовање дегенеративних болести човек ће доживљавати старост која је уобичајена у северном Пакистану. Погодна исхрана и давање хормона жлезда са унутрашњим лучењем одиграће врло значајну улогу у томе. По речима др Натани Шока из Балтимора „припремање здравља за старост мора да почне већ у ординацији дејчеј лекара“.

ТЕЛЕВИЗИЈА ЗА ШКОЛЕ

Највећа школска телевизијска мрежа у Сједињеним Државама биће изграђена у савезној држави Јужна Каролина. Већ сада се у 65 виших школа један део наставе обавља преко телевизије. Предвиђа се да за шест година у свим вишим школама бар шест часова наставе дневно буде извођено помоћу телевизије. За овакву наставу биће обспособљен и специјалан наставнички кадар. Очекује се да ће ово знатно подићи ниво знања ученика.

Светски рекорд кузњецких рудара

У Кузбасу у Совјетском Савезу шахт „Чертинскаја Јужнаја“ сматра се најмеханизованијим. Ту је потпуно спроведена аутоматизација производње. У априлу месецу је бригада Николаја Маљутина помоћу аутоматског комбајна ископала 50.211 тона угља и пребацила шест светских рекорда дневне и месечне производње које су раније поставили чехословачки, британски, кузњецки и карагандински рудари.

У априлу је постигнута максимална дневна производња од 2.765 тона чиме је за пуних 205 тона премашен светски рекорд британских рудара у шахту „Бикершоу“, 1960. године.

Јесће ли већ чим да...

... Медаур је био илбирски бог, заштитник града Ризинија, данашњег Рисна, а представљали су га као коњаника који у трку баца ко пље.

... диновска корњача на Галапагосу обично пасе траву. Али, кад ње

нема она понекад утоли глад сладећи се болљикавим кактусом.

... индијска риба картус на јединствен начин води бригу о својој икри. У удубљење на мужјаковој глави женка полаже икру коју придржава специјални израштај у виду куке.

... у Византији су се употребљавале две врсте ормана. Једну су представљали ормани за вешање одела издуб

љени у зиду у облику нише, док је друга врста ормана, покретних, служила изгледа само за књиге.

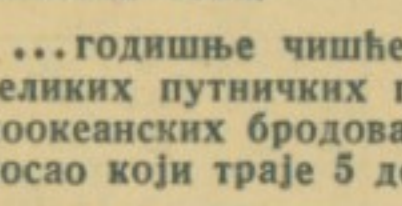
... прво склониште за душевне болеснике било је основано 1403. године у једном лондонском манастиру. Оно је у почетку имало само 7 болесника.

... младунчету кукавице, чија је права мајка подметнула своје јаје у гнездо славуја или какве друге мале птице, крила толико нарасу да му „кућа“ усвоји тећа постане тесна пре него што је у стању да полети.

... укупна количина биљне масе на Земљиној кугли обрачуната је на приближно 10 милиона тона, а количина животињске масе на 10 милиона тона.

... годишње чишћење великих путничких прекоокеанских бродова је посао који траје 5 до 6

седмица и у коме учествује преко 2.000 радника различитих струка.

... за последње две деценије у Сједињеним Америчким Државама продат је огроман број више или мање вешто фалсификованих слика: 9.000 Рембранта, 100.000 Ватона и 104.000 Короа.

... ширење чељусти изазива код крокодила лучење сузних жлезда. Због тога је и настало

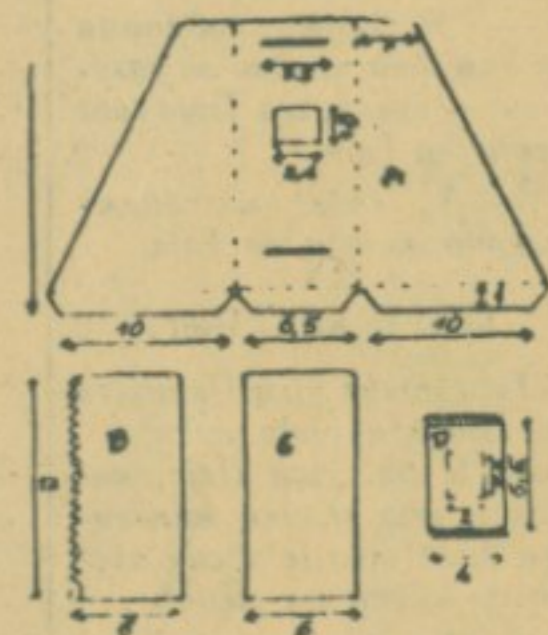

веровање да крокодил жали своју жртву и да плаче кад зине да је пругута.

... чауре свилених буба у којима се налазе лутке из којих ће се излећи мушјаци дају 30 одсто више свилених нити од чаура из којих ће се излећи женке.

НАПРАВИ САМ

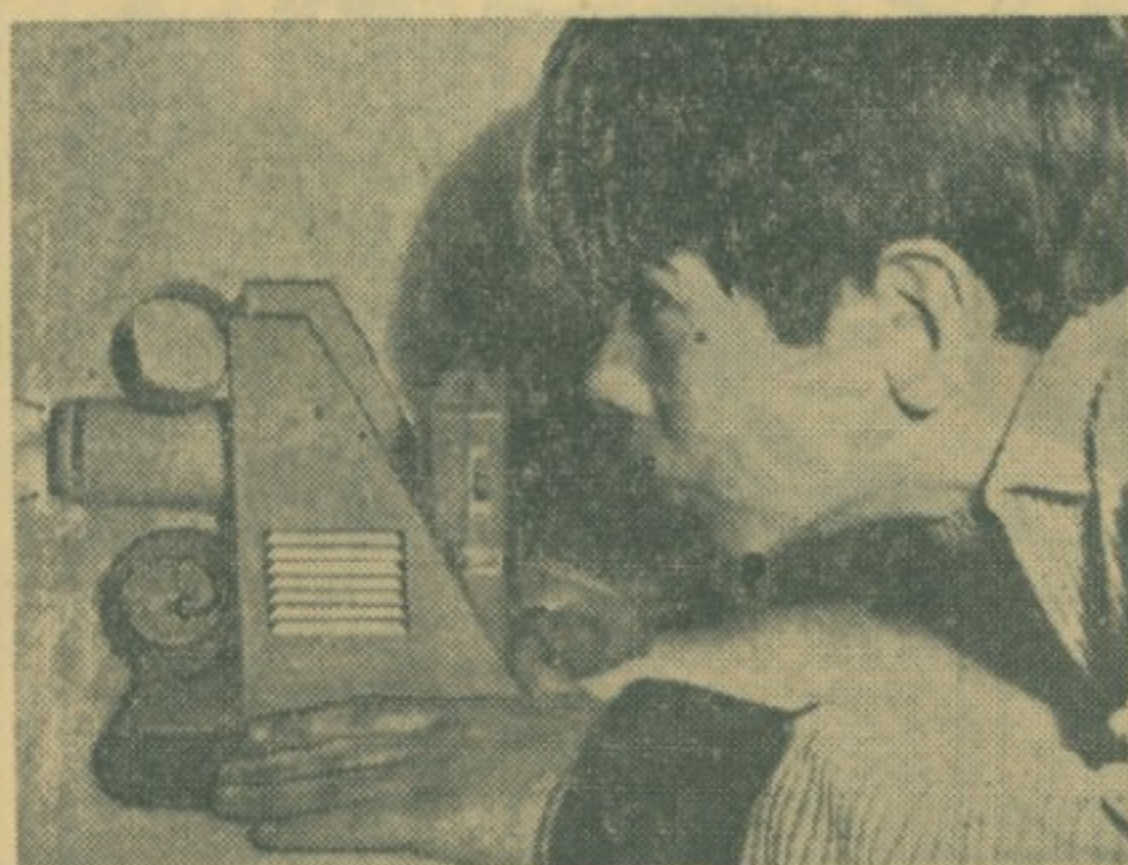
ПРОЈЕКТОР ЗА СЛИКЕ

Овај апарат за пројектирање непомичних слика можете и сами начинити.

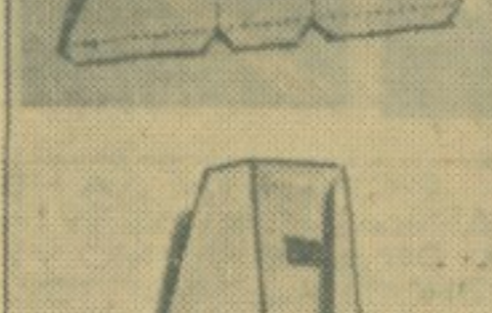
Потребни су вам: за постоље — обична дрвена кутија величине 10x15 см, електрична батерија са сијалицом од 4,5 W, сочиво (које можете купити у оптичарској радњи) са пречником од 3,5 см, картон, и филм који желите да пројекцирате од 3,5 см.

Слику обележену са А преклопајте на картону који није ни сувише дебел ни танак и пажљиво је опсечите. Затим на картону исечите један отвор величине 2,4x1,8 см и два прореза један испод и један изнад отвора од 3,5 см. Најбоље ће бити да то урадите жигелом да би прорези били танки. Пресавијте делове обележене цртицама са

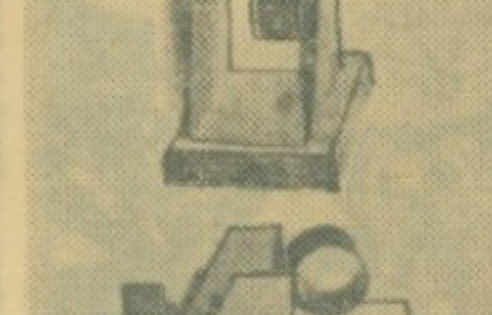
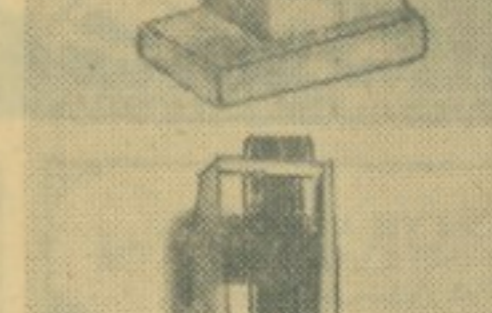

стране као и доњи део који ће вам послужити као трака којом ћете целу конструкцију залепити на дрвено постоље. Кад сте главни део апарата залепили на део дрвене кутије — постоља, опсечите две траке на нашој слици обележене са В и С и од њих начините два цилиндрична дела — објективе у које ћете углавити сочиво. Зупци у траци В послужуће да лакше залепите ваљак за целу раду у средњем горњем делу А. Углавите цилиндар тако да сочиво буде напред. Опсечите и залепите парче

провидне целулоидне траке на унутрашњи део апарата код отвора. Пазите, лепите искључиво по тачкастим ивицама лагано да би филм мигао лако да вам пролази кроз прорезе просечене изнад и испод отвора. На крају вам остаје да проверите део ваш рад. Рукотком изваљите надоле крај филма да би се слике реале на зиду испред вас. Најпре на постољу иза апарата поставите батерију, а на зид испред вас комад већег белог папира. Замрачите собу, ухватите батерију и ставите иза целог

апарата као што се види на нашој завршној слици а раздвојите између апарата и зида подесите према вашем виду. Уколико желите да вам а-

парат има лепши изглед обојите и њега и постоље бојама или тушем. Што се тиче саме пројекције можете ставити било који филм од 3,5 сантиметра.

Ква-Ква!
 вођује Паја Патак

ДАЛЕКО ДОТЕРАО
 Купила Пата за рођендан Влаји књигу „Историја уметности“. После неколико дана, пошто је у међувремену отпутвала на село, добила је овакву карту:

„Много ти хвала, тета Пато, на књизи. Читам је свако вече и свако јутро. Сада сам на 10. страни... Ваја!“

УМЕСНО ПИТАЊЕ
 — У твојим годинама ја сам био вредан и разуман — прекореваш Паја свог сестрића Гају.
 — А сада? — тобоже наивно запита га Гаја.

БИО ЈЕ КРАЈ ЊЕГА
 Гаја прича ујка Паји шта је сањао и онда пита:
 — Је ли, ујка Пајо, каква је оно велика животиња била што је у сну хтела да скочи на мене?
 — Откуд ја знам — чудис се Паја.
 — Па ти си био крај мене.

БОЛЕСТАН
 Пера Ждера се разболео од грипа, али није хтео да чује за лекара. Инак један његов пријатељ је позвао лекара и рекао Пери:
 — Лекар је дошао да те прегледа.
 — Иди и реци му да га данас не могу примити, јер сам болестан.

